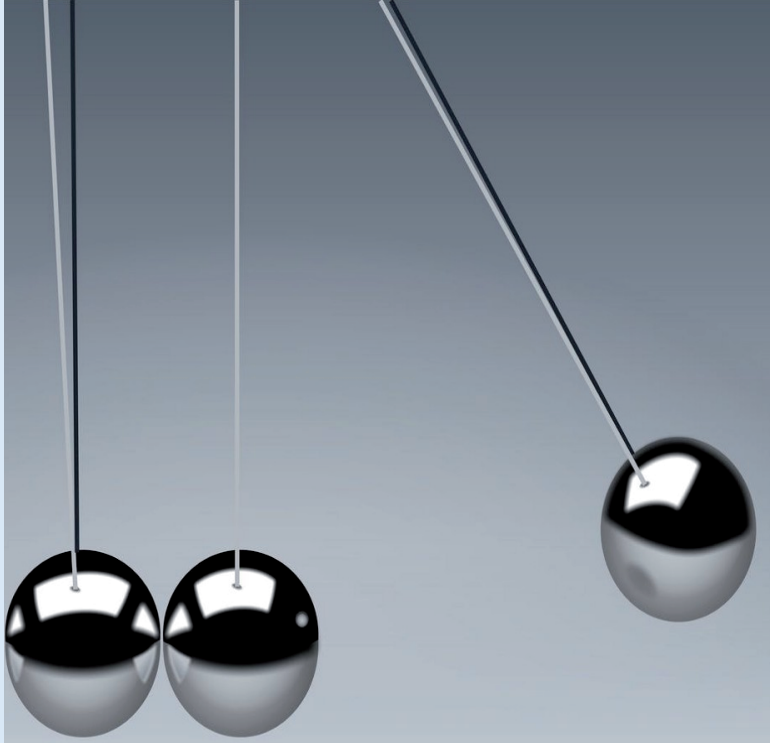

GÖRSEL

SANATLARDA HAREKET UNSURLARI

İbrahim KAYA

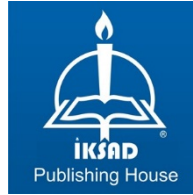
GÖRSEL SANATLARDA HAREKET UNSURLARI

YAZAR

İbrahim KAYA

EDİTÖR

Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYA

Copyright © 2019 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
distributed, or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording, or other electronic or
mechanical methods, without the prior written permission of the publisher,
except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other
noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic
Development And Social
Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TURKEY TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksad.net

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2019©

ISBN: 978-625-7029-07-0

Cover Design: İbrahim Kaya

December / 2019

Ankara / Turkey

Size = 16 x 24 cm

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
1. Giriş	3
2. Resmin Temel Unsurları	5
2.1. Nokta	5
2.2. Çizgi.....	10
2.3. Renk.....	19
2.3.1. Akrilik Boya.....	24
2.3.2. Yağlı Boya	26
2.3.3. Sulu Boya.....	27
2.3.4. Pastel Boya.....	29
2.3.5. Guaj Boya	31
2.3.6. Sprey ve Airbrush Boyalar	32
2.3.7. Kuru Boyalar	32
2.3.8. Plastik ve Slikon Boyalar	33
2.3.9. Kök Boyalar.....	34
2.3.10. Mürekkepler	34
2.3.11. Toprak ve Madeni Boyalar	36
2.3.12. Keçeli Boyalar	38
2.3.13. Mürekkepli Grafik Kalemleri.....	38
2.3.14. Dijital Renkler	39
2.4. Kurşun Kalemler	40
2.5. Füzen	41
3. Kolaj Çalışmaları	43
4. Derinlik (Perspektif)	44
5. Kompozisyon	62
5.1. Düzen.....	62

5.2. Oran-Orantı, Açılar ve Ölçme	65
6. Soyutlama	77
7. Geleneksel Sanatlardan Bazıları	81
7.1. Tezhip	81
7.2. Ebru	83
7.3. Hüsni Hat	86
7.4. Seramik (Keramik)	88
7.5. Minyatür	89
7.6. Vitray	91
7.7. Ahşap Oyma Sanatı.....	92
8. Heykel Sanatı	94
9. Soyut Kavramı	97
KAYNAKLAR.....	101
Özgeçmiş	105

ÖNSÖZ

Görsel sanatlar alanlarında hareket olgusunun nasıl kullanıldığına dair hazırlanan bu kitapta, nokta ve çizgiden başlayan tasarım yolculuğunda hareket unsurlarının neler olduğu ve nasıl kullanılabileceğine dair bilgiler yer almaktadır. Tek veya çok boyutlu çalışmalara, hareketin nasıl kazandırılacağı en temel noktalardan yola çıkılarak anlatılmaya çalışılmıştır.

Mağara duvarlarında başlayan resim ve tasarım sanatı bugün dijital teknolojinin desteğiyle farklı bir ivme kazanmış durumdadır. Her ne kadar animasyon ve çizgi film programları sayesinde hareket verilmiş şekiller, figürler kullanılsa da tüm bu farklı hareketler verilmiş katmanların birleşmesiyle oluşturulan, belirli bir yol verilerek hareket kazandırılan bu görüntülerden öncesi çizim tasarımlarının kullanıldığı eskiz nüshalarıdır. Hareket sadece bilgisayar programlarıyla verilen bir olgu değildir resim ve heykel gibi plastik sanatların, mimari tasarımların, endüstriyel tasarımın, sahne sanatlarının ve dijital sanatların vazgeçilmez olgusudur. Bu noktadan hareketle kitapta bilgisayar ve benzeri teknolojiler olmadan iki ve üç boyutlu çalışmalarda ve çizimlerde hareket unsurunun nasıl kullanıldığı aktarılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda durağanlıktan, harekete ve dinamizme geçişler mümkün olan en basit haliyle anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu kitabın oluşumunda emeği geçen; Başta bu kitabın editörlüğünü yapan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Özlem Kaya'ya, İKSAD yayın ailesine ve İKSAD Başkanışmanı değerli ve kıymetli dostum Sefa Salih

Bildirici'ye, her koşul ve şartta benden desteğini esirgemeyen eşime ve çocuklarıma, varlıkları ile beni cesaretlendiren anne ve babama teşekkürlerimi sunuyorum.

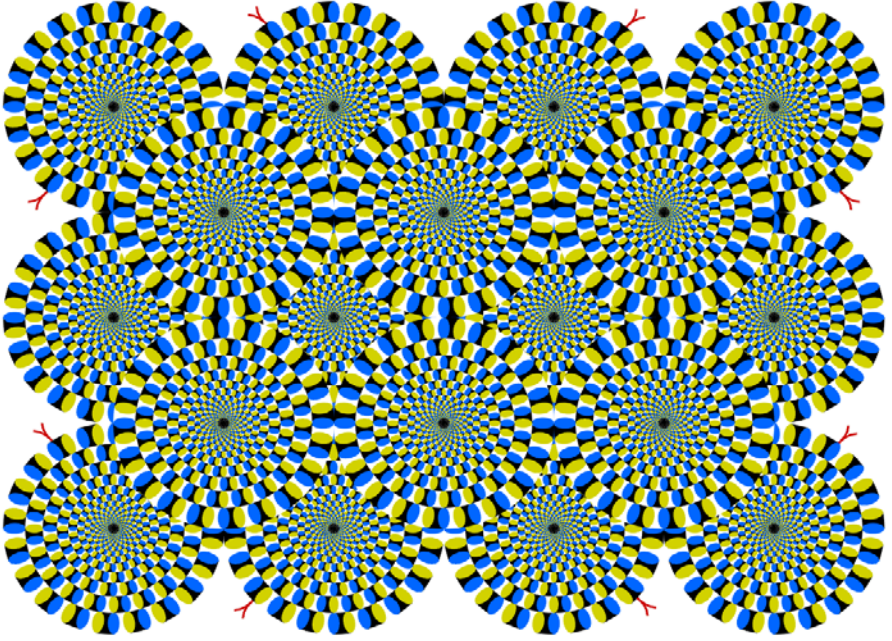
İbrahim KAYA
Malatya / 2019

1. Giriş

Bu bölüm resim, grafik, seramik, el sanatları gibi görsel sanatlar alanlarında yapılan çalışmalara hareket vermek için gerekli unsurların ne olduğuna dair yapılan araştırma ve mesleki deneyim sonucunda kazanılmış kişisel bilgilere dayanarak hazırlanmıştır.

Hareket, durağan çalışmalara dinamizm kazandırmak, izleyicinin eserin tümüne göz atmasını sağlamak, çalışmadaki vurguyu ve duyguyu ortaya çıkarma enerjisi olarak adlandırılabilir. Kontrast, yön, renk, hacim farklılıkları gibi çeşitli unsurlar resmin içindeki enerjiyi ortaya çıkarmakta ve bu enerji hareketi oluşturmaktadır. “Atalayer'e (1994:118) göre öğelerin uygunluk-zıtlık içinde düzenlenmeleri, tasarım görsel algıya bağlı, "estetik hareket" değerlerini yaratmaktadır. Hareket etkileri, zihin merkezlerini düzenli ve devamlı uyarmaktadır. Böylece dikkat ve algılama derinliği, süreklilik kazanmaktadır.” Optik tekstür örnekleri sık sık özellikle sosyal medyada ve internet kanallarında karşımıza çıkmaktadır. Temel sanat eğitimi dersinde ilk olarak karşılaştığımız, optik sanat ismi de verilen bu sanat akımı resimde hareketin ulaşabileceği en üst noktalardan biri olarak görülebilir. Sıradan çizgilerin sanki bir animasyon gibi hareket ediyor gibi görüldüğü bir illüzyon ve göz yanılgısıdır.

Bu göz yanılgısının nasıl oluşturulduğuna değinmeden önce nokta ve çizgi gibi temel unsurlarda hareketin nasıl verildiği sırasıyla aktarılmıştır.

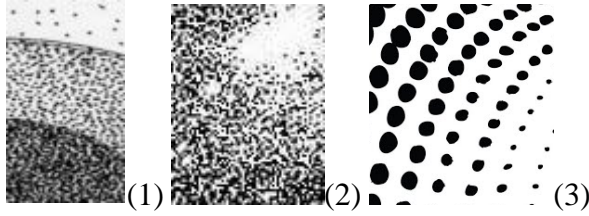
Resim 1: Optik İllüzyon Örneği (Kitaoka, 2003)

Resim 1’de düzenli bir örüntü şeklinde çizilmiş dönen yılanlar adlı çalışma görülmektedir. Daireler içerisinde, en küçükten büyüye doğru ilerleyen silindirik yapılar farklı yönlere giden dış çizgileri ve kullanılan nötr renkler aslında hareketsiz olan çalışmanın gözümüzün farklı yönlere bakma ihtiyacı duymasına neden olmakta ve bu göz yanılgısı beynimize resmin hareket ettiği izlenimini vermektedir. Optik sanat (Op-Art) adı verilen bu akım 1960’lar da ortaya çıkmıştır. Genelde şekil ve çizgilerle, çoğunluğu siyah ve beyaz olmak üzere kısıtlı renklerle çalışmalar yapılmıştır.

2. Resmin Temel Unsurları

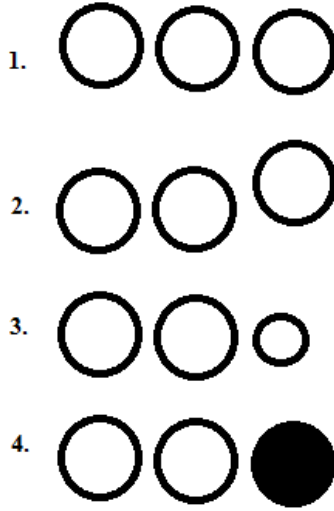
2.1. Nokta

Tasarımın oluşmasında birinci eleman olan nokta, düzlem üzerinde sözü olan elemandır. Tek başına hareketsiz olmakla beraber, sayısının çoğalması, birbirine yakınlık ve uzaklığı, sıklığı ve seyrekliği, renkleri, boyut farklılığı gibi unsurlar noktaya hareket kazandırmaktadır.

Resim 2: Çeşitli Nokta Çalışmaları

Noktaların birbirine yakın kullanılması ile koyu tonlar, birbirinden uzak kullanılması ile birlikte açık tonlar elde edilmektedir. Aynı etki kalem, boya üzerindeki baskı şiddeti ve açık koyu tonlamalarla da sağlanabilmektedir. Resim 2’de gösterilmiş olan çalışmalarda koyu ve açık tonlar noktaların birbirine uzaklığı yöntemi ile oluşturulmuştur. 1 nolu çalışmada sık ve seyrek noktaların yanı sıra yukardan aşağıya eliptik bir hareket verilmiştir. 2 nolu çalışmada ise aşağıdan yukarıya noktalar seyrekleştirilerek tonlama yolu ile hareket kazandırılmıştır. 3. çalışmada ise noktaların sıklık ve seyrekliğinin yanı sıra noktaların büyüklü küçüklü ve dairesel olarak kullanılması hareket kazandırmıştır.

Resim 3: Noktada Hareket (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 3'te gösterilen nokta örneklerinde hangi örneğin daha hareketli olduğu açıkça görülmektedir. 1.'de hareket oldukça azdır. Son dairede aşağı yöne milimetrik bir hareket verilmiştir. Ancak iniş açısı büyük olmadığı için çok fazla hareketli değildir. 2.'de son çember yukarıya doğru hareket etmiştir. 3. sıradaki dairelerde son daire küçük çizilmiş ve dördüncü şekilde de son daire siyaha boyanmak suretiyle durağanlıktan kurtarılmıştır.

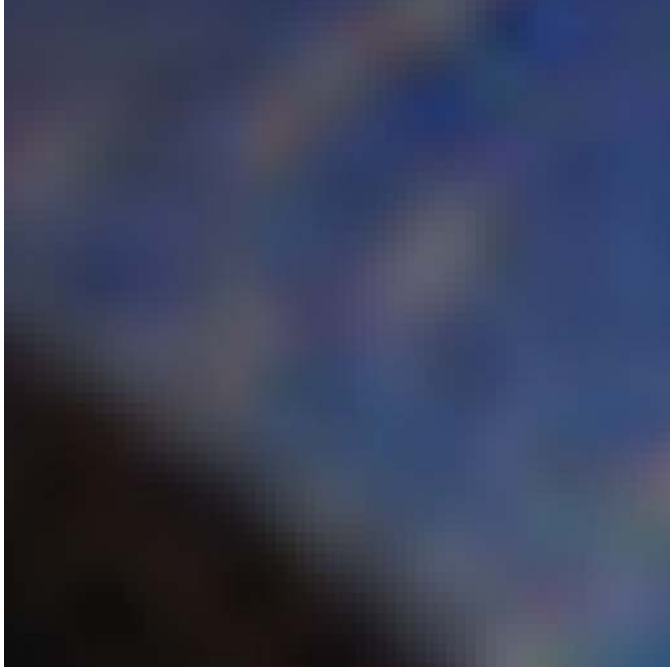
Resim 4: Nokta Çalışması Örneği (Hirst, 2019)

Resim 4’te merkezden dışarıya bir hareketle, iç içe geçmiş çemberler şeklinde düzenli aralıklı noktalar kullanılarak yapılmıştır. Resmin merkezinde kullanılan noktalar biraz daha karmaşıktır. Sağdan sola ve soldan sağa doğru büyüyen çember şeklinde noktalara hareket verilmiştir. Açıklı koyulu renkler kullanmak suretiyle hareket arttırılmıştır.

Resim 5: Puantilist Resim Çalışması (Seurat, 1885 aktaran, Sandoval, 2019)

Resim 5'te puantilist sanatçı Georges Seurat tarafından 66,2 x 82,4 cm boyutunda tual üzerine yağlıboya tekniği kullanılarak yapılmış olan Grandcamp, Akşam isimli tabloya baktığımızda; küçük ve ayrık renkli noktalar ve ışık oyunları kullanılarak yapılmış büyük bir eser karşımıza çıkmaktadır. Eserde koyuluk ve açıklık, perspektifsel derinlik, karşıt renkler ve figürler ile beraber hareket zenginliği göze çarpmaktadır. Aslında birbirine mesafeli ve aralarında boşluk bulunan noktaları göz tamamlamakta, bir bütün olarak görmektedir.

Resim 6: Piksel Örneği

Bilgisayarlardan görüntülediğimiz resim, şekil, grafik, yazı gibi bütün elemanlar piksel diye ifade edilen küçük noktacıklardan oluşmaktadır. Resim 6’da altta gösterilen görsel üstteki göz resminin büyütülerek çizilmiş bir bölümünden oluşmaktadır. Bilgisayar ekranı üzerinden resmi yaklaştırdığımızda noktacıklar daha belirgin olarak göze çarpmaktadır. Esasında renklerde dahil olmak üzere temel sanat elemanlarının tamamı noktalardan oluşmaktadır. Nokta resmin başlangıcıdır.

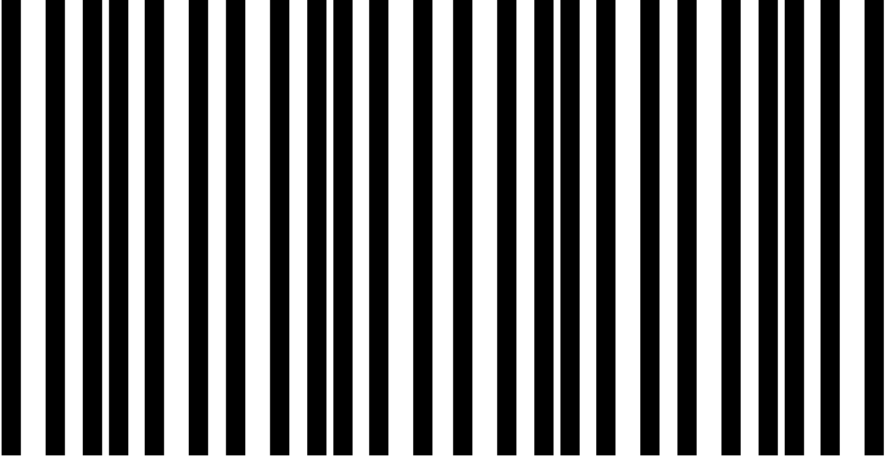
2.2. Çizgi

Nokta ile başlayan belirli bir düzlem üzerinde ilerleyen bir doğru parçası olarak tanımlanmıştır. Tasarım nokta ile başlamakta ve belirli bir düzlemde devam etmektedir. Bu durum çizgi olarak tanımlanmaktadır.

Çizginin birçok çeşidi vardır, bu çeşitlilik aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

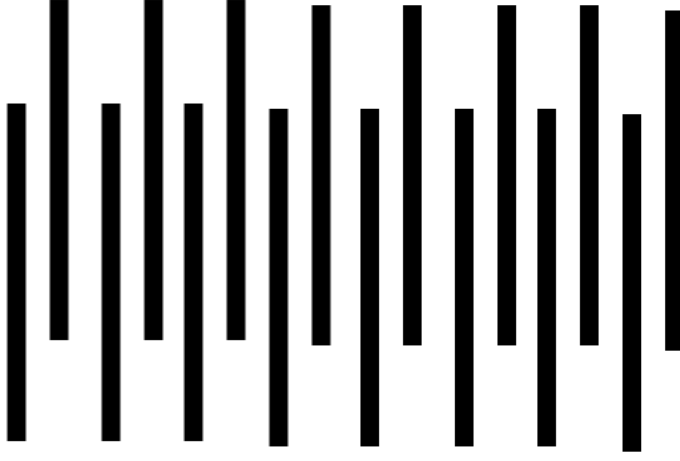
- Dikey çizgiler
- Yatay çizgiler
- Dalgalı çizgiler
- Kesik çizgiler
- Çapraz çizgiler
- Eğri çizgiler
- Zikzak çizgiler
- Karışık çizgiler
- Kontür çizgileri
- Araştırma çizgileri
- Tonlama çizgileri

Çizgiye hareket kazandırmak için ise yakınlığı/uzaklığı, kalınlığı/inceliği, koyuluğu/açıklığı, uzunluğu/kısalığı ve yön farklılığı gibi zıt kavramları bir arada kullanabilmekteyiz. Tasarımda farklı zıtlıkları ne kadar bir arada kullanabilirsek o ölçüde daha çok hareket kazandırılabilenmektedir.

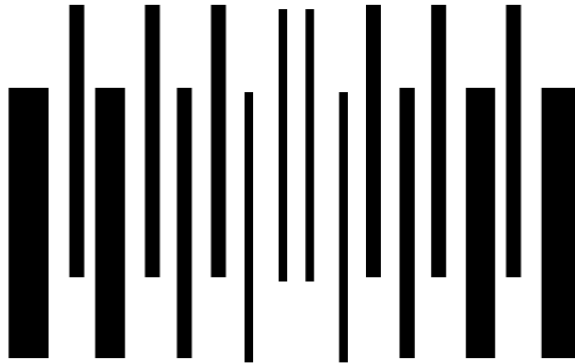
Resim 7: Hareketlendirilmiş Çizgi Örnekleri 1 (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 7’de çizgiler aynı boyutta olmasına rağmen birbirleriyle olan mesafe farklılıkları ve boşlukları çizgilere hareket kazandırmıştır. Yan yana duran silindir ve borulara benzemektedir. Aralarındaki strüktürel düzen hareketi arttırmaktadır.

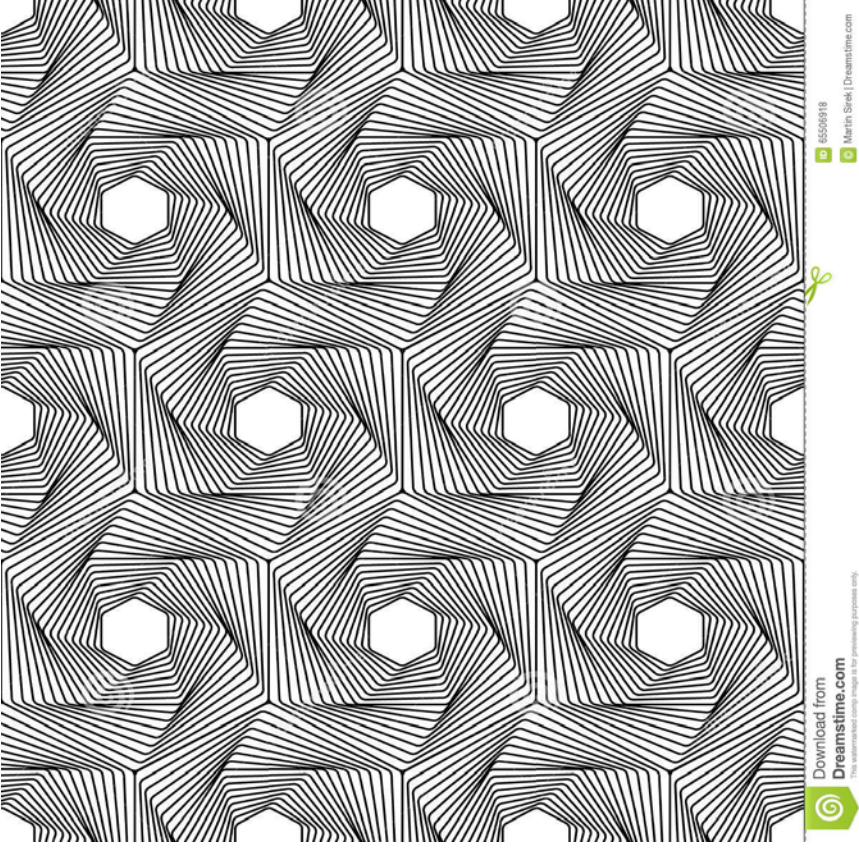

Resim 7.1: Hareketlendirilmiş Çizgi Örnekleri 2 (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 7.1’de ise aynı uzunlukta çizgiler olmasına rağmen bir çizginin yukarı çizilmesi sonucunda hareket kazanmıştır. Aynı şekilde kalınlık ve incelik gibi zıtlıklar eklemek suretiyle, şekil Resim 7.2’deki gibi oluşmuş ve hareket oranı arttırılmıştır.

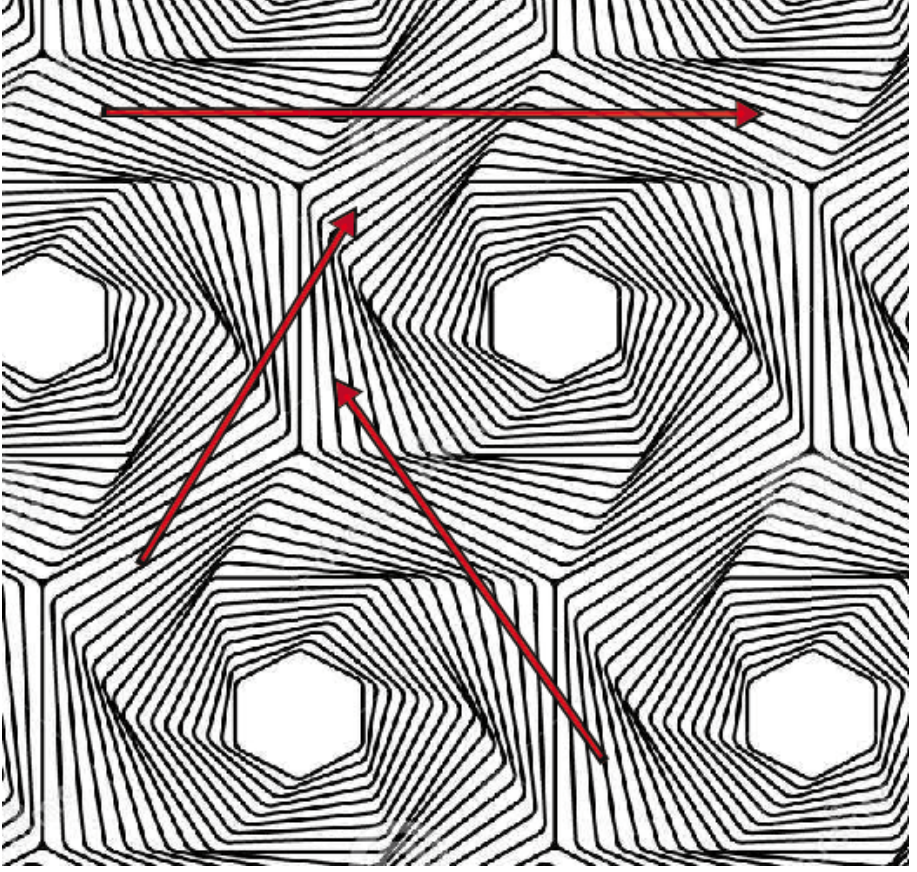

Resim 7.2: Hareketlendirilmiş Çizgi Örnekleri 3 (Yazar tarafından çizilmiştir.)

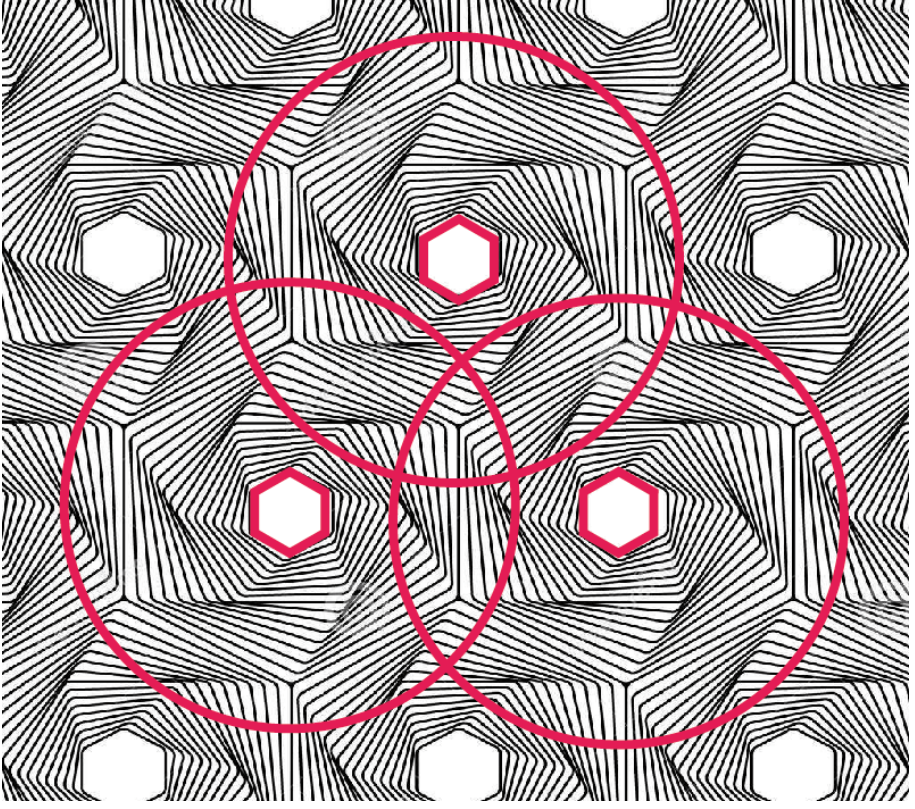
Resim 8: Çizgi Çalışması Örneği (Vektörel) (Anonim, 2019)

Resim 8’de çizgi ile yapılmış optik yanılsama çalışmasında çizgi yönlerinin ve yakınlık uzaklıklarının nasıl kullanıldığını görmekteyiz.

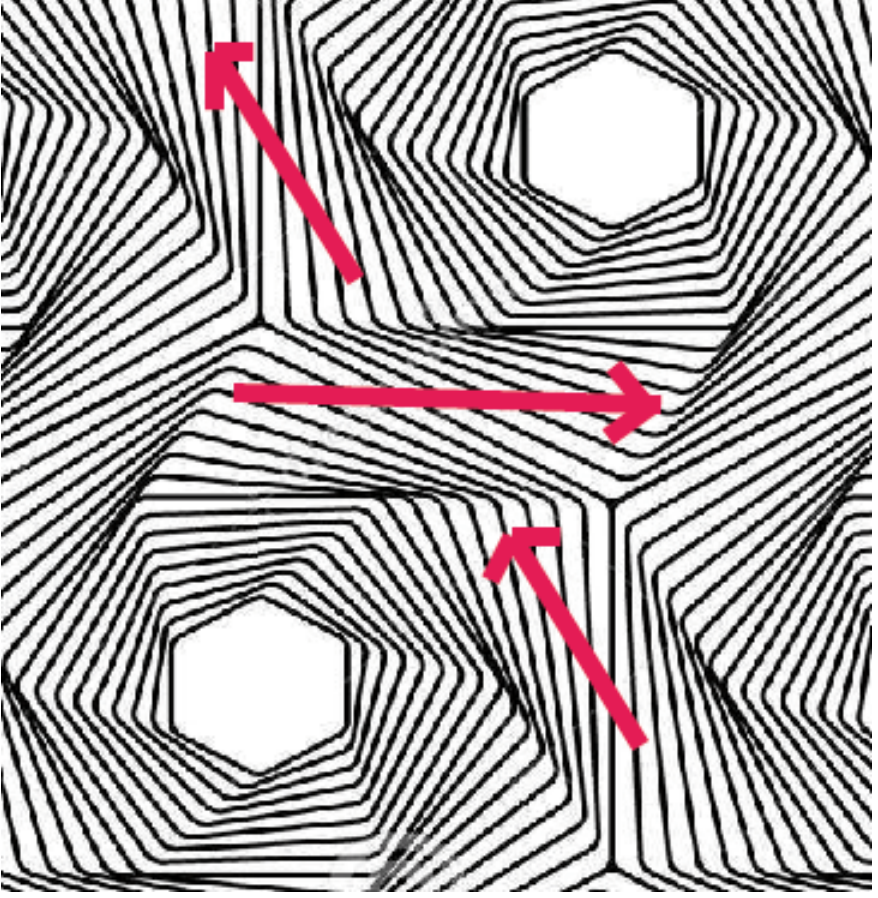
Resim 8.1: Resmin Ayrıntısı, Çizgi Yönleri

Resim 8.1'deki şeklin üzerine çizilen oklar düzgün olmasına rağmen alttaki hareketin yoğunluğundan ötürü eğriymiş gibi görünmektedir. Çizgiler üç farklı yönde ilerlemekte yatay zıt eğik çizgilerden oluşmaktadır. Bu resme hareket kazandıran şekiller bunlarla sınırlı değildir.

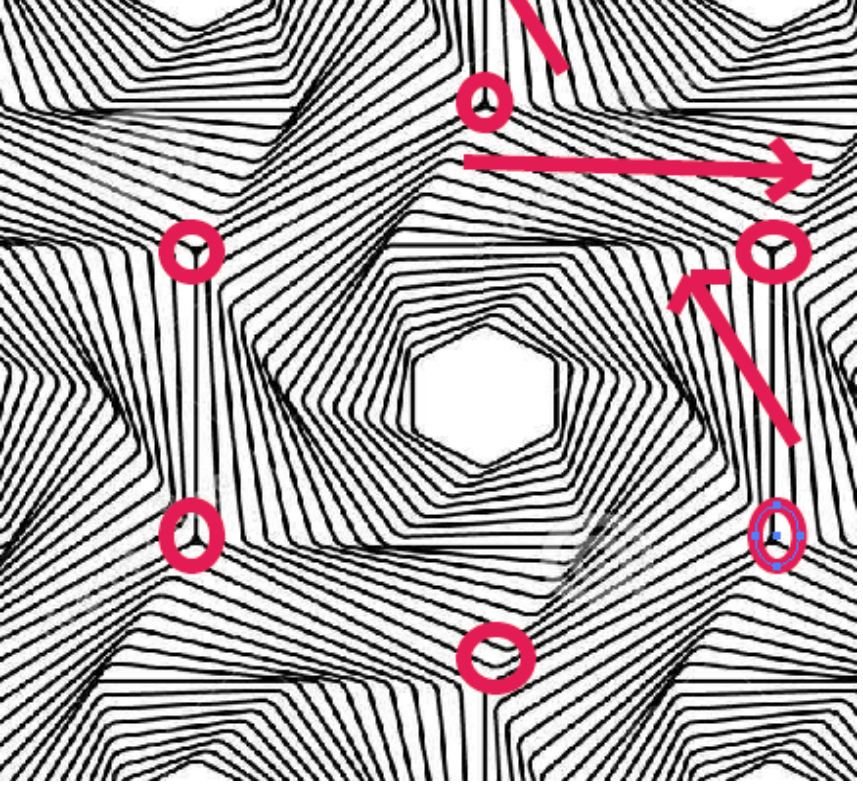
Resim 8.2: Resmin Ayrıntısı Şekiller

Aynı zamanda Resim 8.2'deki şekilde görüldüğü üzere altıgen formu destekleyen çizgiler büyüyerek çember şeklini desteklemektedir. Yatay ve eğik çizgilerle birlikte şekiller alttan üstten örgü gibi geçirilmiş gibi gösterilerek hareket boyutu arttırılmıştır.

Resim 8.3: Resmin Ayrıntısı, Örgüler

Çalışmada ayrıca çember çizilerek belirtilen altıgeni oluşturan çizgilerin dışında kesişen çizgilerin bulunmadığı görülmektedir. Aynı zamanda Resim 8.3'te görüldüğü üzere altıgen formu destekleyen çizgiler büyüyerek çember şeklini desteklemektedir. Şekiller alttan üstten örgü şeklinde birbirinin içinden geçmiş gibi gösterilerek hareket boyutu arttırılmıştır.

Resim 8.4: Resim Ayrıntısı Kesişmeler

Son olarak bu çalışmada çizgilerin uzaklık ve yakınlığı arttırılarak koyu ve açık tonlar oluşturulmuş ve bu sayede izleyicinin daha çok göz yanılığısına düşmesine neden olmuştur. Siyah ve beyazın yanyana kullanılmasının kontrast etkisini de unutmamak gerekmektedir.

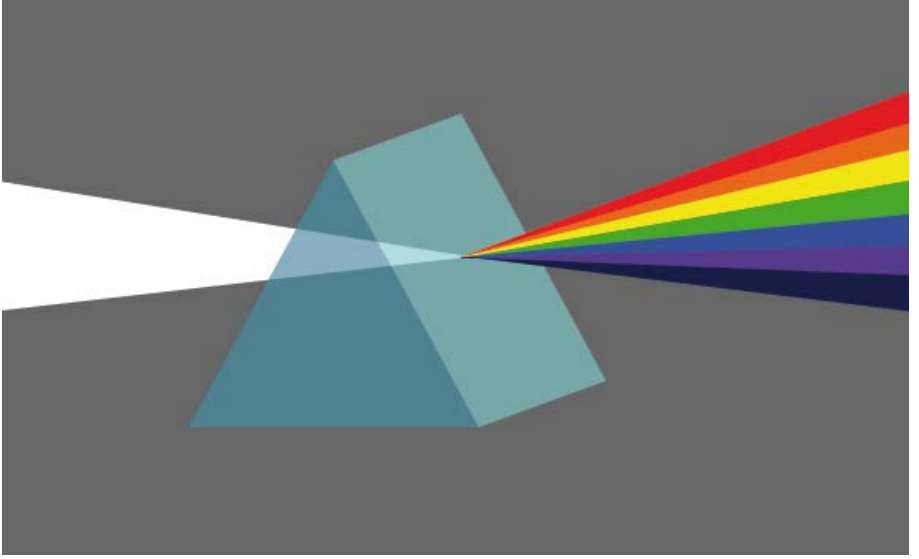

Resim 9: Konstrüktivist Çalışma (Tatlin, 1920 aktaran, Anonim, 2019)

Konstrüktivizm akımının öncülerinden sanatçı Vladimir Tatlin tarafından tasarlanan yapı, ilk soyut yapı tasarımlarından biri olması özelliğini taşımaktadır. O zamanki Sovyetler Birliği, soyut sanatı onaylamadığı için gerçekleşmemiştir. Yapı cam silindir ve koniyi ve farklı hızda döndürülebilen bir cam küpü destekleyen demir çerçeveden oluşmaktadır.

2.3. Renk

Sir Isaac Newton, ışık ve renk ile ilgili yaptığı çalışmalarda ışığın prizmadan yansımaları sonucu yedi rengin oluştuğunu keşfetmiştir. Deneyinde; odayı, küçük bir delikten gün ışığının geçmesini sağlayacak şekilde karartmıştır. Bu küçük delikten geçen ince ışığın önüne bir prizma koymuştur. Prizmadan geçen parçalanmış ışığı bir perde üzerine renk olarak yansıtmayı başarmıştır. Bu renk olayına Spektrum Solares (Güneş tayfı) adını vermiştir.

Resim 10: Rengin Oluşumu (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Ayrıca kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, çivit mavisi ve mor renklerin oluştuğunu tespit etmiştir. Buna göre renk ışığın bir cisme çarptıktan sonra gözde bıraktığı etki olarak tanımlanmıştır. Renk ışıkla doğru orantılıdır. Işığın olmadığı yere karanlık yani siyah hakim olmaktadır. Siyah renk yokluğudur. Beyaz ise tüm renklerin bir araya toplanması

sonucu oluşmaktadır. Beyaz renk çokluğudur. O yüzden siyah ve beyaz renk olarak kabul edilmemiştir.

Renkler ana ve ara renkler olarak iki guruba ayrılmaktadır. Resim 11’de gösterildiği gibi; ana renkler, birbirleriyle karıştırıldığında diğer renkleri oluşturan renklerdir. Sarı, kırmızı ve mavi ana renktir. Ara renkler ise ana renklerin eşit oranda karışmasıyla elde edilen renklerdir. Bunlar ise turuncu yeşil ve mordur.

Resim 12’de ise zıt renkler gösterilmiştir. Zıtlıklar, karşıtlık anlamına gelmektedir. Büyük/küçük, ince/kalın, uzun/kısa, siyah/beyaz gibi birbirinin tersi olan kavramlardır. Zıt renkler ise yanyana geldiklerinde birbirlerini iten renklerdir. Resme hareket kazandırmak, çizilen bir objeyi ya da fikri vurgulamak için zıt renklerden ve zıtlıklardan yararlanılmaktadır.

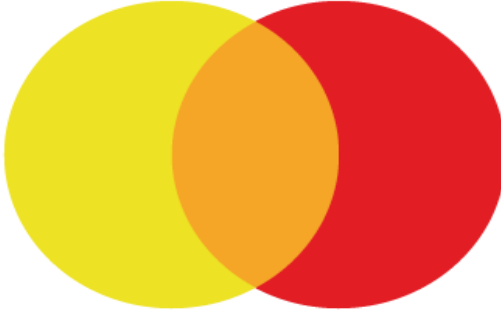
Renkler, Resim 13’te soğuk ve sıcak renkler olarak gruplandırılmıştır. Sarı, kırmızı ve turuncu renkler daha canlı ve parlak oldukları için sıcak, mavi, mor ve yeşil renkler ise koyu ve soluk renkler oldukları için soğuk renkler olarak tanımlanmaktadır. Sıcak renkler güneşin renkleridir.

Birbiriyle karıştırılan ana renkler ile onların oluşturduğu ara renk komşu renktir. Komşu renkler birbirleriyle uyumlu olan renklerdir. Komşu renkler:

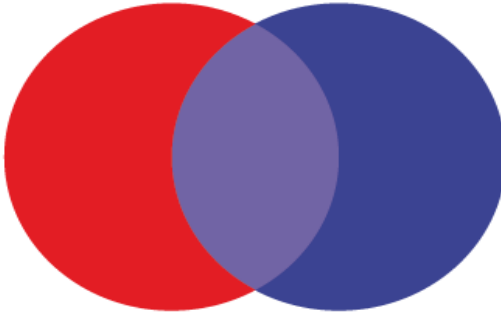
Sarı, kırmızı, turuncu

Sarı, mavi, yeşil

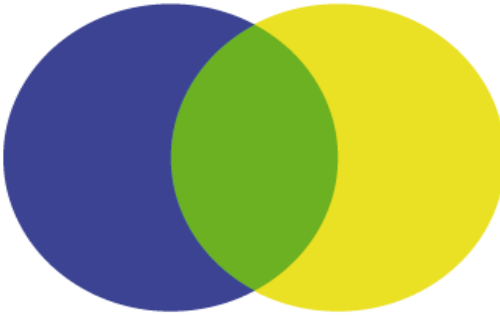
Kırmızı, mavi, mor

Sarı + Mavi
= Turuncu

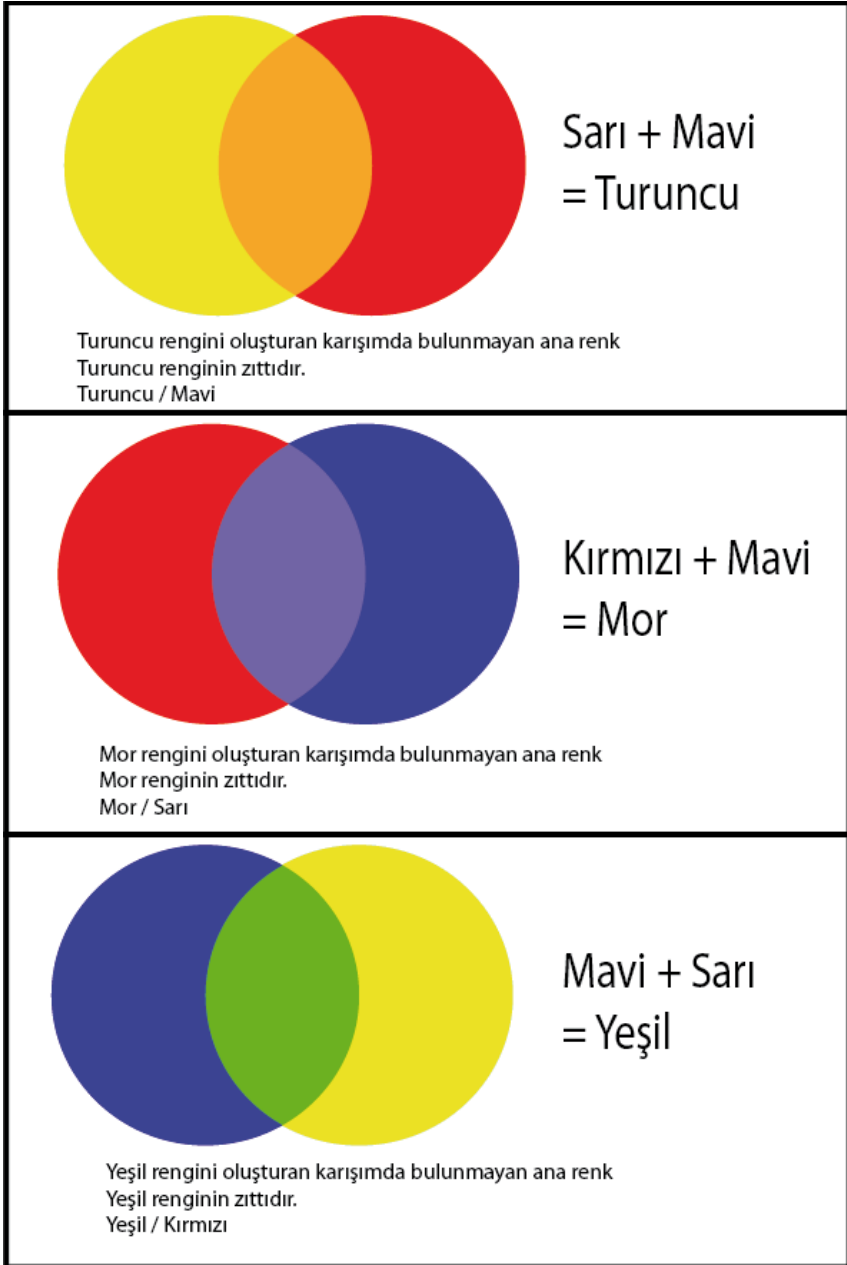

Kırmızı + Mavi
= Mor

Mavi + Sarı
= Yeşil

Resim 11: Ana ve Ara Renkler (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 12: Zıt Renkler (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Sıcak Renkler:

Sarı, Kırmızı ve Turuncu

Soğuk Renkler:

Mavi, Yeşil ve Mor

Resim 13: Sıcak ve Soğuk Renkler (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Renklendirme konusunda çeşitli boya türleri kullanılmaktadır. Her boya çeşidinin resim üzerinde etkisi ve dokusu ve bıraktığı izlenim kendine hastır. Boya çeşitleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Akrilik boya
- Yağlı boya
- Sulu boya
- Pastel boya
- Guaş boya
- Sprey ve airbrush boyalar
- Kuru boyalar
- Plastik ve sliikonlu boyalar
- Mürekkepler
- Kök boyalar
- Toprak ve madeni boyalar
- Keçeli boyalar
- Grafik kalemleri

Resimde ve tasarımda kullanılan boyaların türüne göre etkisi farklı olmakla birlikte kullanılan boyanın niteliği ve kalitesi yapılan ürünün güzellik derecesini de doğrudan etkilemektedir.

2.3.1. Akrilik Boya

Su bazlı bir boya çeşidi olan akrilik boya plastik akrilik reçine parçalarından oluşmaktadır. İçerisinde reçine oranı ne kadar çok ise o kadar kaliteli olmaktadır. Hobi ve sanat çalışmalarında ve evlerde duvar boyası olarak kullanılmaktadır.

Resim 14: Akrilik Boya İle Yapılmış Resim Çalışması (Anonim, 2019)

Resim 14'deki çalışmada renk zıtlıkları, farklı yönlerde değişik yaprak ve çiçek figürleri ile birlikte, açık zemin üzerine koyu renkli çatlatmalar resme hareket kazandırmıştır.

Akrilik boya suyla inceltilerek kullanılabilirdiği gibi hiç sulandırılmadan kuru fırça tekniği ile ve spatula ile kullanılabilir. Baskı ve benzeri çalışmalar yapılabilir. Hobi amaçlı yapılan çalışmalara oldukça uygundur. Kokusuz olduğundan kapalı mekanlarda rahatlıkla kullanılabilir.

2.3.2. Yağlı Boya

İçerisinde kobalt bulunan yağ bazlı bir boya türüdür. Diğer boya türlerine nazaran daha dayanıklı ve renkleri daha canlıdır. İnceltmek için terebentin vb. kimyasal maddeler kullanılmakta, yağ olarak ta bezir yağı, hint yağı veya çeşitli resim yağları kullanılabilir. İncelten ve fırça temizlemede kullanılan kimyasallar kokulu olduğu için kapalı ortamlarda kullanılması uygun olmayabilir. Ancak günümüzde kokusu olmayan çeşitli kimyasallarda inceltmek ve temizlemek için kullanılabilir. Fırça temizliği tiner terebentin ve benzin gibi petrol ürünleri ile yapılmaktadır. Kapatıcı bir boya türü olup, kuru fırça, inceltme ve spatula tekniği gibi çeşitli tekniklerle boyama yapılabilir. Resim sanatı tarihinin en önemli eserleri yağlıboya kullanılarak yapılmıştır.

Resim 15: Yağlıboya Kullanılarak Yapılmış Çalışma (Başbuğ, 2004)

2.3.3.Sulu Boya

Su bazlı bir boya türüdür. Saydam bir boya olduğu için alttaki renk açık tonluda olsa başka bir renkle üzeri kapatılamaz. Çizgiler silinmediği takdirde boyandıktan sonra kaybolmaz. O nedenle dikkatli çalışılması gerekmektedir. Renklerde koyuluk ve açıklık suluboyada kullanılan su miktarına göre değişebilmektedir. Tablet, tüp ve şişe gibi çeşitli ambalajlar içerisinde satılmakla birlikte suluboya kalemi şeklinde de bulunmaktadır. Sulu kullanımdan dolayı oluşan renk geçişleri ve lekeler güzel görüntüler oluşturabilmektedir.

Resim 16: Suluboya Tekniği İle Yapılmış Çalışma (Hoca Ali Rıza, Erişim Tarihi: 2019)

Resim 17: Suluboya Tekniği İle Yapılmış alışma (Kınay, Erişim Tarihi: 2019)

2.3.4. Pastel Boya

Toz boya pigmentlerinin tebeşir ve suyla karıştırılıp kalıplara dökülmesiyle oluşturulmakta açıklık ve koyuluğunu içeriğine katılan tebeşir miktarının oranı belirlemektedir. Kuru, yağlı ve toz pastel şeklinde çeşitleri bulunan pastel boya örtücü nitelikte bir boya türüdür. Renk karışımı renklerin üst üste kullanılması ile yapılmaktadır. Kazıma ve ovalama tekniği ile de çalışma yapılabilir.

Resim 18: Pastel Tekniği İle Çalışma (Bayar, Erişim Tarihi: 2019)

Resim 19: Pastel Tekniği İle alışma (Renoir, 1879)

2.3.5. Guaj Boya

Su bazlı ve çabuk kuruyan, kapatıcı bir boya türüdür. Su katılarak inceltilmektedir. Su oranının az kullanılması ile yağlı boya etkisi veren çalışmalar da yapılabilir. Kuruduktan sonra matlaşma özelliğine sahiptir. Bu boya türünü genelde grafik tasarımcıları ve karikatüristler tercih etmektedir.

Resim 20: Guaj Boya İle Yapılmış alışma (Dürer, Erişim Tarihi: 2019)

2.3.6. Sprey ve Airbrush Boyalar

Sprey boyalar metal kutular içerisinde bulunmakta düğmesine basıldığında içeriğindeki madde hava ile temas ederek tepkimeye girmekte ve boya püskürtülmektedir. Kullanımı oldukça kolay ve pratiktir. Her türlü yüzeye uygulanabilmektedir.

Airbrush boyalar ise hava basıncının tabanca içerisindeki boyaya baskı uygulayarak onu püskürtmesi şeklinde kullanılan bir boya türüdür. Genellikle bu iki boya endüstri ürünlerinde kullanılmaktadır. Aynı zamanda duvar ressamlarınca tercih edilmektedirler.

2.3.7. Kuru Boyalar

Çeşitli renk pigmentleri içeren kurşun kaleme benzeyen renkli kalemlerdir. Geniş alanların boyanması oldukça zorlu olan kuru boyalarla daha küçük ebatlı çalışmalar yapılmaktadır. Renk tonu kalem üzerine uygulanan baskı oranı ile değişebilmekte, renk karışımı ise boyaları üst üste kullanarak elde edilebilmektedir.

Kuru boyalar yüzeye sürüldüğünde için çizgi şeklinde renk izi bırakmaktadır. Detaylı ve titiz çalışmalar sonucunda Resim 21'deki gibi gerçekçi resimler ortaya çıkabilmektedir.

Resim 21: Kuru Boya İle Yapılmış Çalışmalar (Davidson, Erişim Tarihi: 2019)

2.3.8. Plastik ve Silikon Boyalar

Genellikle duvar ve inşaat işlerinde kullanılan su bazlı boya türleridir. En önemli farkları bu boyaların içeriğinde silikon barındırmasından dolayı silinebilmesi ve hava almamasıdır.

2.3.9. Kök Boyalar

Tekstil ve çeşitli geleneksel sanat alanlarında kullanılan bitki ve böceklerden elde edilen doğal boyalara verilen isimdir. Kök boya bitki köklerinden, çöp boya; dal yaprak ve çiçeklerden, mor ve eflatun renkleri kabuklu deniz canlılarından, kırmızı renk ise kırmızı adı verilen bir böcek türünden elde edilmektedir.

2.3.10. Mürekkepler

Genellikle yazı yazmada kullanılan çeşitli renklerde bulunan sıvı bir boya türüdür. Özellikle hat sanatçıları tarafından kullanılmaktadır. Hattatlar bu çalışmalarını kargı, hat, ağaç kalemler ve kamış kalemler kullanarak yapmaktadırlar. Ayrıca mürekkepler çeşitli grafik kalemlerinde pilot ve tükenmez kalem gibi kalemlerle de kullanılmaktadır.

Resim 22: Hat Çalışması (Mustafa Rakim Efendi, Erişim Tarihi: 2019)

Resim 23: Hat Çalışması (Tiryaki, Erişim Tarihi:2019)

2.3.11. Toprak ve Madeni Boyalar

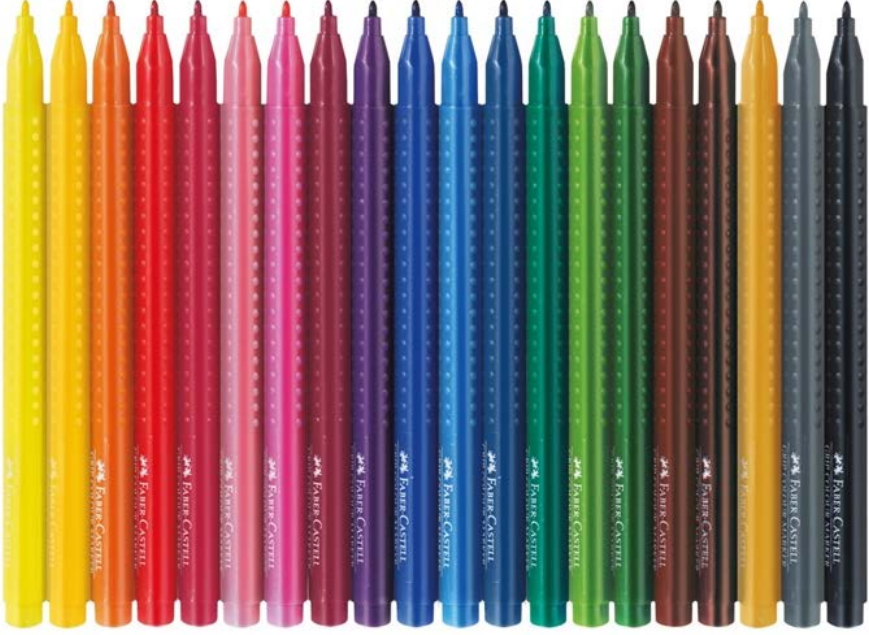
Bu boya türleri renkli toprak ve kaya parçalarından üretilmekte mermerden yapılmış olan desteseng (el taşı) denilen aletle, yine mermerden yapılmış yüzeyde su katılarak çamurlaştırılan boyalar iyice sekizler çizilmek suretiyle 3-4 saat ezilmektedir. Boya türüne göre ve toprağa göre bu süre değişebilmektedir. Mermer ve desteseng aynı sertlik derecesinde olmalıdır. Ezme işleminden sonra her renk ayrı kaplarda su ve ödle karıştırılarak terbiye edilmektedir. Su ve öd azalmışsa takviye yapılmaktadır. Bunun sonucunda oluşturulan boyalar ebru sanatında kullanılmaktadır. Bu şekilde elde edilen toprak ve madeni boyalar su yüzeyinde durabilmekte ve kağıtla kaynaşabilmektedir. Ebru suyunda keven otu ve denizkadayıfı gibi ürünler kullanılmaktadır. Bu ürünler suyu yoğunlaştırarak boyanın suyun yüzeyinde kalmasını kolaylaştırmaktadır.

Resim 24: Desteseng Taşı (Anonim, Erişim Tarihi:2019)

2.3.12. Keçeli Boyalar

Uygulandığında canlı renkler ortaya çıkaran, renklerin uygulandığı zamanki gibi canlı kalabildiği sıvı mürekkepli kalem boyalardır. Renklendirme ve çizimler yapılabilir. Etkisi kalıcıdır.

Resim 26: Keçeli Boyalar

2.3.13. Mürekkepli Grafik Kalemleri

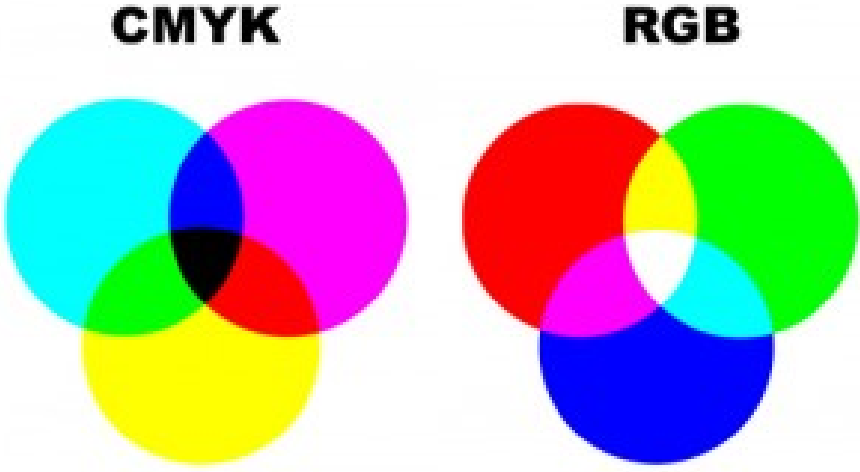
Mürekkepleri oldukça dolgun ve net renkler çıkaran oldukça geniş renk çeşitliliği bulunan alkol bazlı saydam mürekkebi bulunan boya kalemleridir. geniş kesik uçlu, ince uçlu, kalın uçlu ve çift uçlu gibi çeşitleri bulunmaktadır. grafikerler, çizgi film sanatçıları, modacılar gibi çeşitli sanatçı grupları bu kalemleri kullanmaktadır. Renkleri canlı ve çizgileri net ve parlak olmaktadır.

Resim 27: Grafik Kalemleri

2.3.14. Dijital Renkler

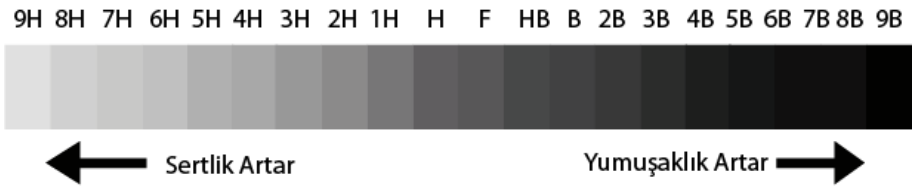
Dijital grafik programları RGB ve CMYK adlı renk düzenlerini kullanılmaktadır. CMYK baskı için ideal renkleri barındırmaktadır. Çünkü CMYK renkleri yazıcılarda kullanılan kartuşlarla ve renklerle uyumludur. RGB ışığın rengidir. RGB daha çok dijital platformlarda kalacak çalışmalarda kullanılmaktadır. CMYK ise yansımanın rengi olarak ifade edilmektedir. RGB açılımı red, green, blue, CMYK açılımı ise cyan, magenta, yellow, black tır.

Resim 28: CMYK ve RGB Renk Tonları (Yazar tarafından çizilmiştir.)

2.4. Kurşun Kalemler

Yazı ve çizim için kullanılan yazıcı kısmı çoğunlukla kil ve grafitten üretilmiş kalemlerdir. Ahşap ve plastik saplıları olabildiği gibi çeşitli kalınlıklarda uçlu tipleri de mevcuttur. Kalem ve uç kutularının üzerinde yazılan numaralar kalemlerin sertlik ve yumuşaklıkları hakkında bilgi vermektedir.

Resim 29: Kalemlerin Sertlik Dereceleri (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 29’da gösterildiği gibi B’nin yanındaki rakam değeri arttıka kalem ucu daha yumuşak ve koyu yazmaktadır. H’nin yanındaki rakamlar arttıka da kalemin sertlik derecesi ve açıklık oranları artmaktadır. 2H ve ileri sertlikteki kalemleri genelde grafik ve teknik çizim işleri ile uğraşanlar, mimarlar ve mühendisler kullanmaktadır. HB genel kullanım kalemidir. 2B sınavlar için ideal yumuşaklıktadır.

2.5. Füzen

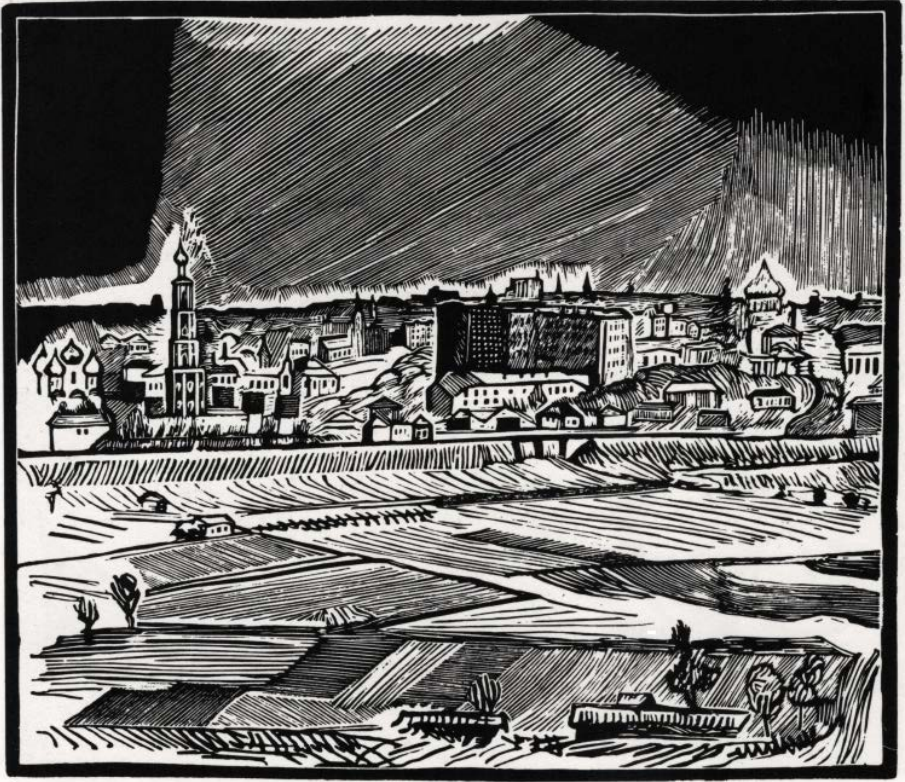
Desen çizmekte kullanılan taftan çubuktan yapılmış yumuşak kömür kalemlerine verilen isimdir. Füzen kalemlerin siyahı daha canlıdır, karakaleme oranla daha güçlü etkiler vermektedir.

Resim 30: Füzen

Resim 31: Karakalem Çalışmalar (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 32: Karakalem Çalışmalar (Favorsky, 1918)

3. Kolaj Çalışmaları

Kolaj çalışmaları denildiğinde ilk akla gelen sanat akımı popart olmaktadır. Birbirinden bağımsız üretilmiş nesnelere kullanarak farklı çalışmalar yapmıştır. Genelde sıradan tüketim maddelerini, ünlü sanatçılara ait fotoğrafları, giysi, kola şişesi gibi endüstri ürünlerini kullanmışlardır.

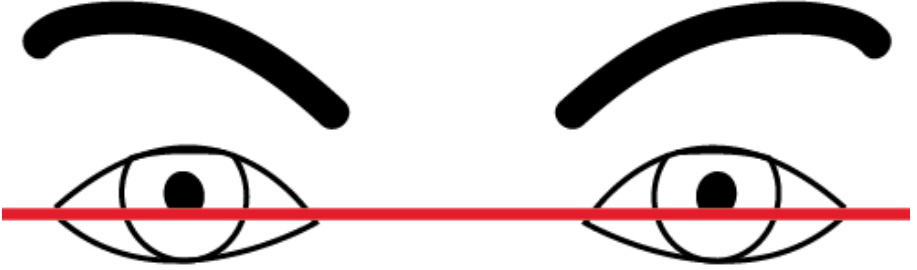
Resim 33: Pop-art Resim Çalışması (Hamilton, 1964)

4. Derinlik (Perspektif)

Derinlik resme hareket kazandıran en önemli olgulardan bir tanesidir. Perspektif, bakış açısı demektir. Nesnelere, figür ve cisimlerin uzaklaştıkça bakış açımıza göre küçülmesi olayıdır. Resimde ve teknik çizimde perspektif çizimleri belirli kurallar içerisinde yapılmaktadır. Perspektif iki çeşide ayrılmaktadır, birincisi çizgisel perspektif, ikincisi ise renk perspektifidir.

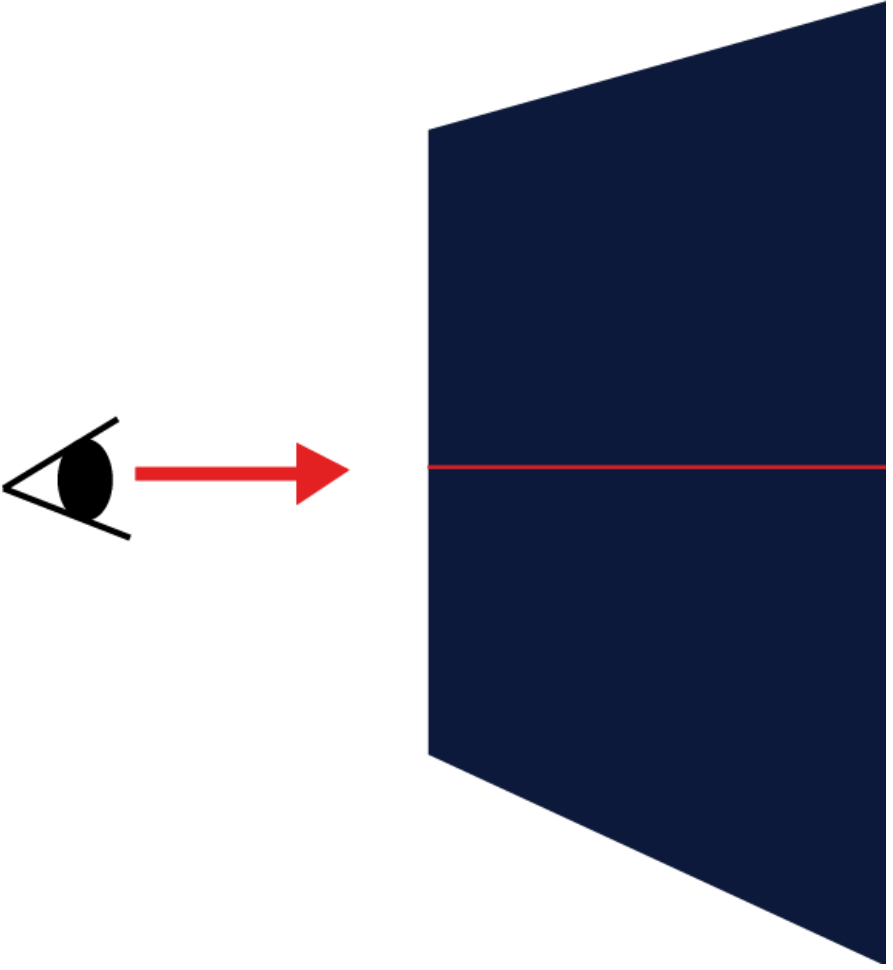
Bize yakın olan nesnelere daha ayrıntılı ve canlı renklerle görünürken bizden uzaklaştıkça canlılık ve netlikleri azalmaktadır. Bu olay renk perspektifi kavramı ile ifade edilmektedir. Nesnelere bakış açımız odak

noktası sayısını değiştirmekte tek odak noktalı, iki odak noktalı ve üç odak noktalı gibi nesnelerin gidiş yönleri arttıkça odak noktası sayısı artmaktadır.

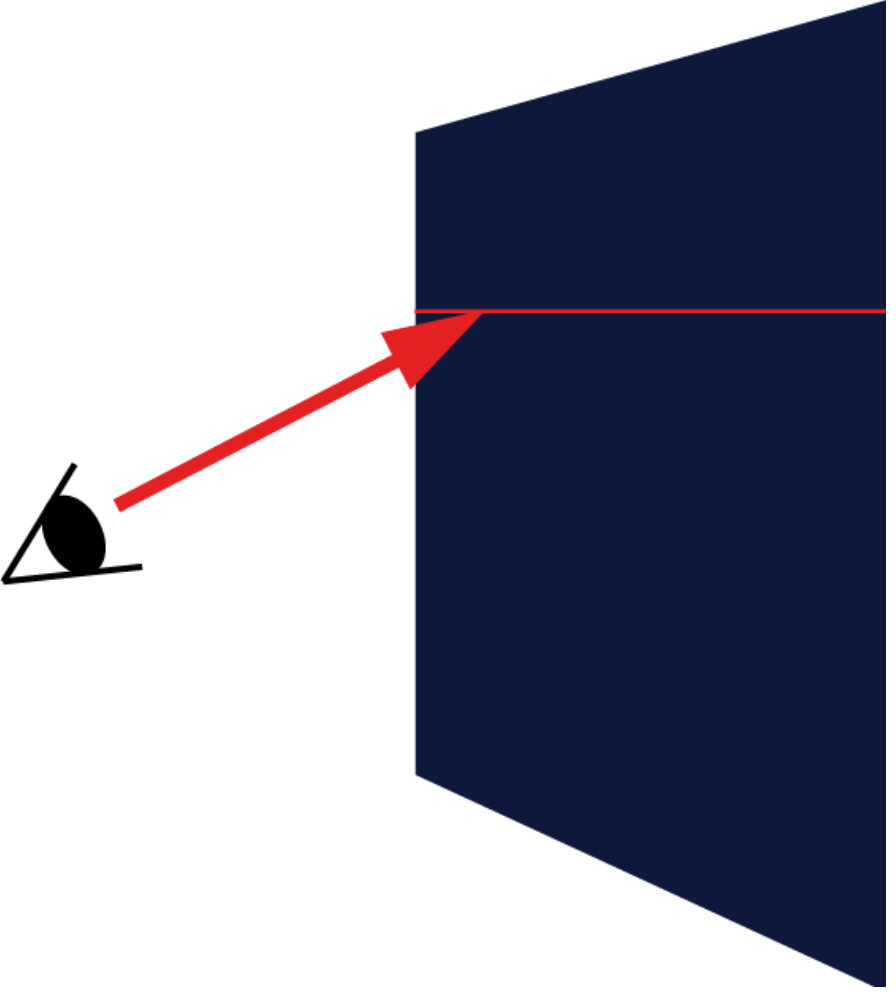

Resim 34: Bakış Yönu, Ufuk Çizgisi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Ufuk çizgisi gözümüzün hizasında varsaydığımız sanal bir çizgidir. Bakış yönümüz doğrultusunda iki göz arasında varsayılan çizgi perspektif çizimini yapacağımız düzlem üzerinde ufuk çizgisinin nerede olacağını belirlemektedir. Tam karşı yöne bakıyorsak ufuk çizgisi çizim yapılacak alanın ortasından geçmektedir. Yukarıya bakıyorsak çizim alanının üst tarafına aşağıya doğru bakıyorsak çizeceğimiz alanının alt tarafında olacaktır. Bu çizgi ayrıca yeryüzü ve gökyüzü arasında varsayılan çizgi olacaktır.

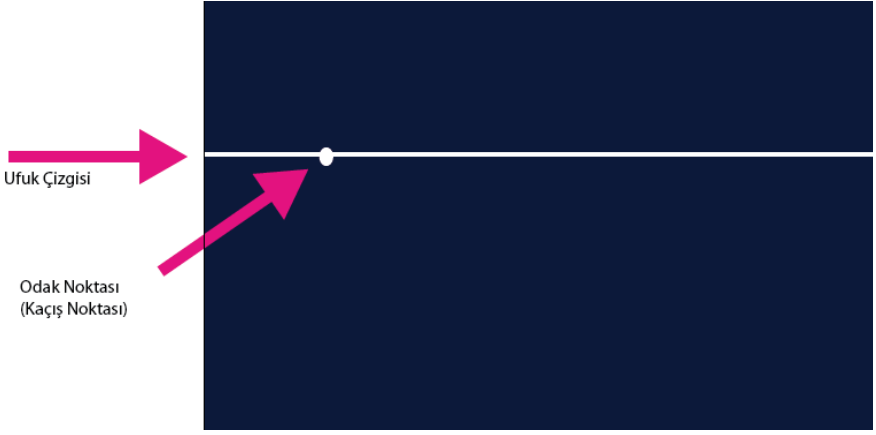

Resim 35: Bakış Yönü, Ufuk Çizgisi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 36: Bakış Açısına Göre Ufuk Çizgisinin Durumu (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 35’te tam karşıdan bakıldığı için ufuk çizgisi düzlemin ortasında
Resim 36’da yukarıya doğru bakıldığı için ufuk çizgisi kağıdın üst tarafındadır. Bakış yönümüze göre bu çizgi yeri değişebilmektedir.

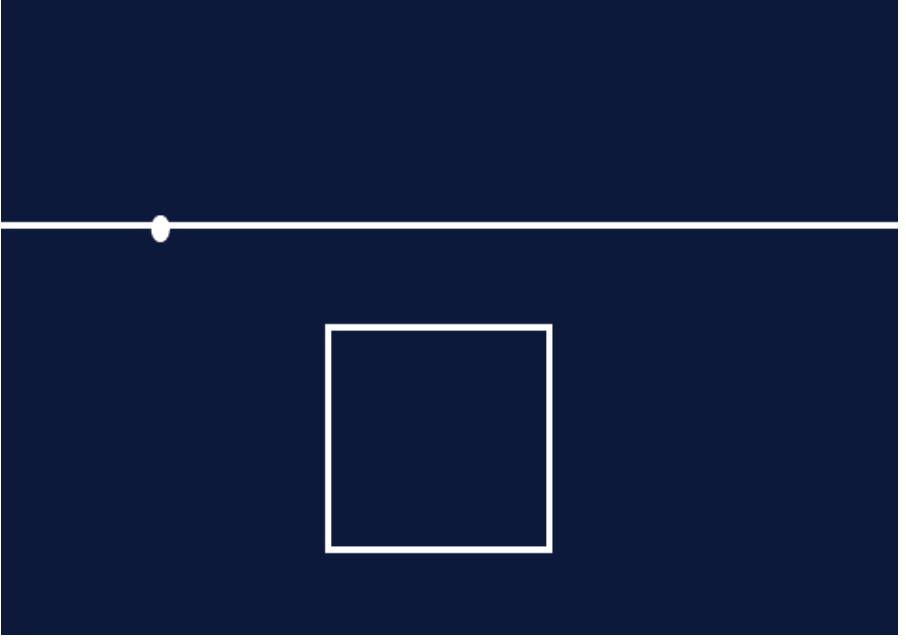

Resim 37.1: Ufuk Çizgisi ve Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Odak Noktası: Bakışlarımızın birleştiği noktadır. Bu nokta ufuk çizgisinin üzerinde herhangi bir yerde olabilmektedir. Ölçüm yaparken hata olmaması adına odak noktası oldukça küçük çizilmelidir.

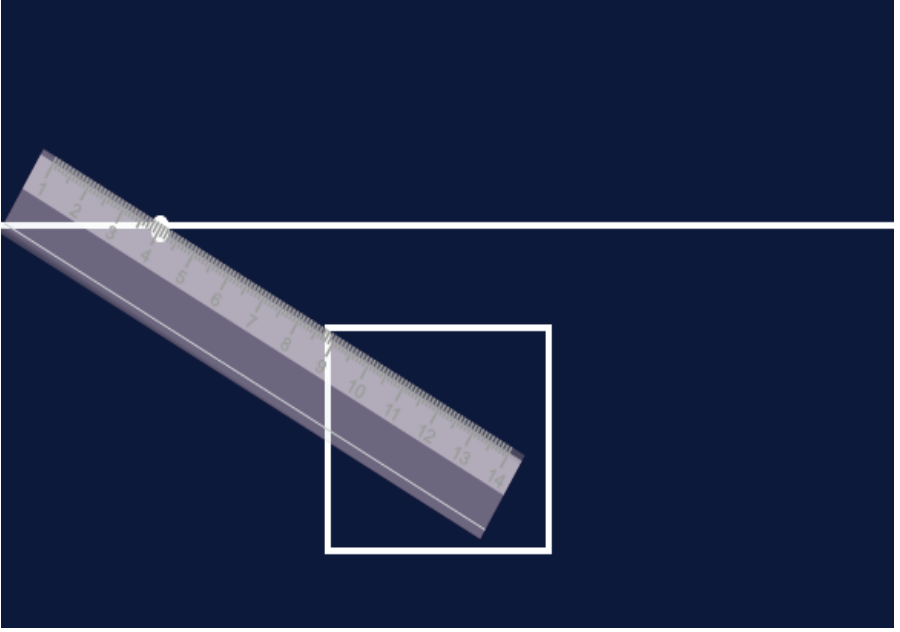
Resim 37’de ufuk çizgisi düzlemin yukarısında ve odak noktası bize göre sol taraftadır. Tek odak noktalı (tek kaçışlı) perspektif kullanılmıştır.

Perspektif teknik resim çizim yöntemidir. O nedenle cetvel kullanılacaktır. Cetvel boyut ve uzunluk olarak düzlem üzerinde rahat, tek seferde çizgi çizebileceğimiz boyutta olmalıdır. Perspektif çizgilerini kullanırken mümkün olduğu kadar hafif çizgiler çizmeye özen göstermemiz gerekmektedir. Tek odak noktalı perspektif çiziminin nasıl yapılacağına dair bilgiler detaylı olarak anlatılacaktır.

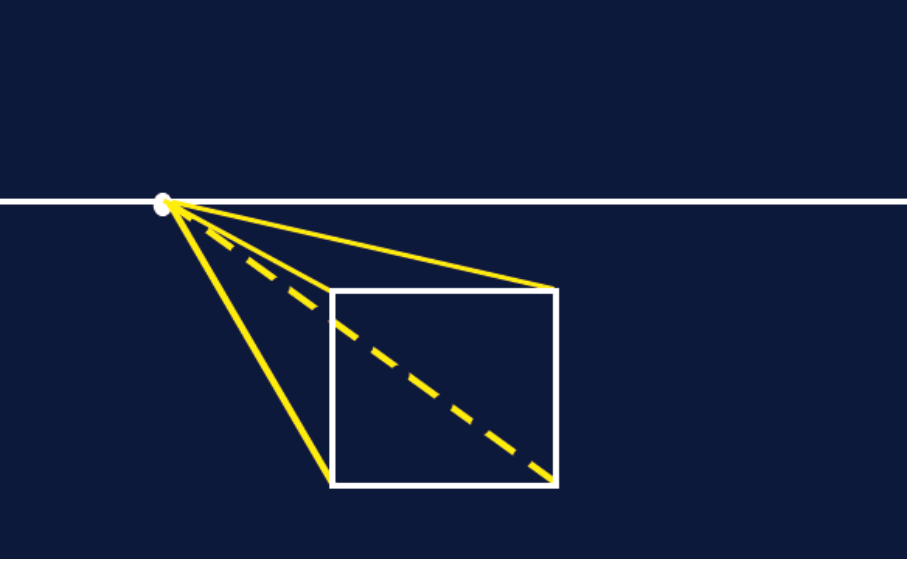
Resim 37.2: Tek Kaçışlı Perspektifte K p  izimi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Tek odak noktalı perspektif çizimlerinde, çizdiğimiz nesnelerin  n yüzeyi herhangi bir k  lmeye maruz bırakmadan olduğu gibi çizilmelidir. O halde küpün  n g r n Őu olan kareyi Resim 37.2'deki gibi olduğu gibi  iziyoruz. Bu kareyi düzlem üzerinde herhangi bir noktadan görebiliriz. Karede 4 adet köşe bulunmaktadır. K  lmeyi köŐeleri kullanarak göstereceğiz.

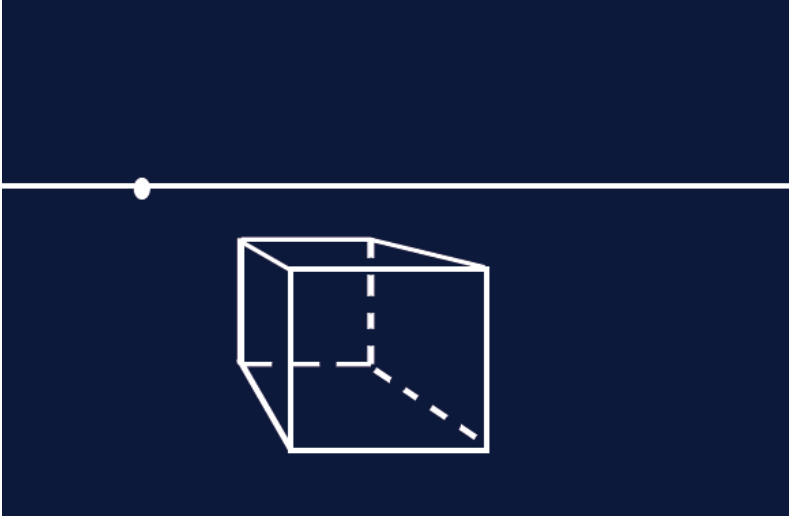
Resim 37.3: Tek Kaçışlı Perspektifte Küp Çizimi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 37.3'te gösterildiği gibi karenin köşe noktası ile odak noktasını cetvel yardımıyla kesiştirerek düz bir çizgi çiziyoruz. Bu işlemi bütün köşeler için tekrar ediyoruz.

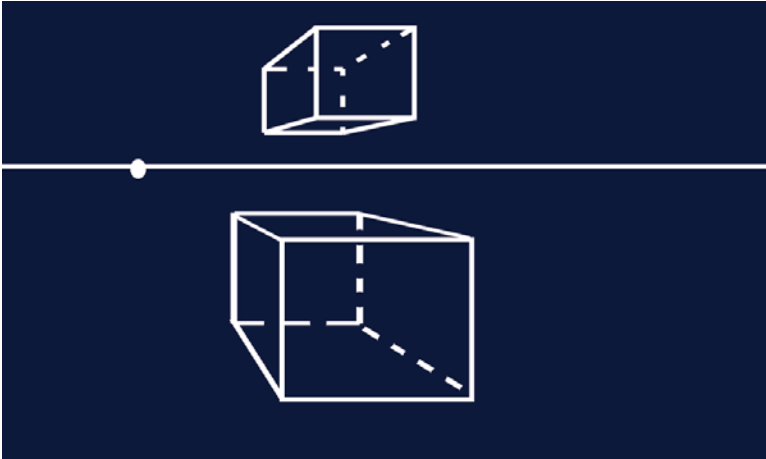
Resim 37.4: Tek Kaçışlı Perspektifte Küp Çizimi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Cisimlerin görünmeyen alanlarında kalan çizgileri kesik çizgiyle ifade edilmektedir. Resim 37.4'teki perspektif çizimine göre eğer küp şekli saydam değilse sadece üst yüzeyini ve sol yanını görebiliyoruz. Şeklin alt yüzeyi ile sağ yüzeyini ve arka yüzeyini göremiyoruz. Ancak yine de kesik çizgilerle diğer yüzeylerini de gösterelim. Şimdi şeklimizi küp formuna denk gelecek şekilde karşılıklı kenarları aynı doğrultuda yani birbirine paralel olarak göz kararı çizgiyle keseceğiz.

Resim 37.5: Tek Kaçışlı Perspektifte Kp izimi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

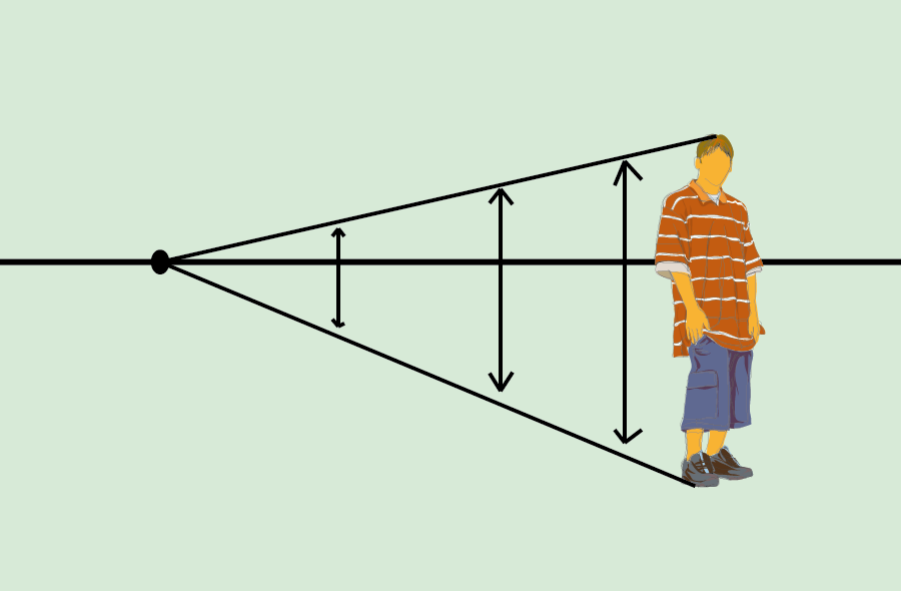
şeklin arka çizgileri de kesildikten sonra Resim 37.5'teki gibi küpün küçüldüğünü görmekteyiz. Ufuk çizgisinin altıda olmasından ötürü şeklin üst kısmını görmekteyiz.

Resim 37.6: Tek Odak Noktalı Düzlemde Kp izimi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

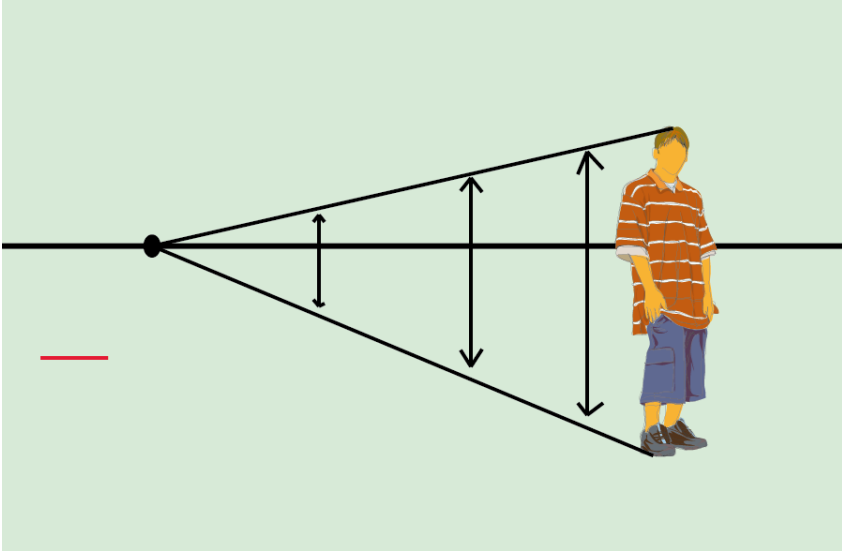
Resim 37.6'da çizilen şekil eğer ufuk çizgisinin üzerinde olsaydı, gökyüzünde olmuş olacaktı ve biz o şeklin altını görecektik.

Perspektif çalışmalarında figür çizimin uzak bir alanda aynı boyutta nasıl taşınacağını görelim.

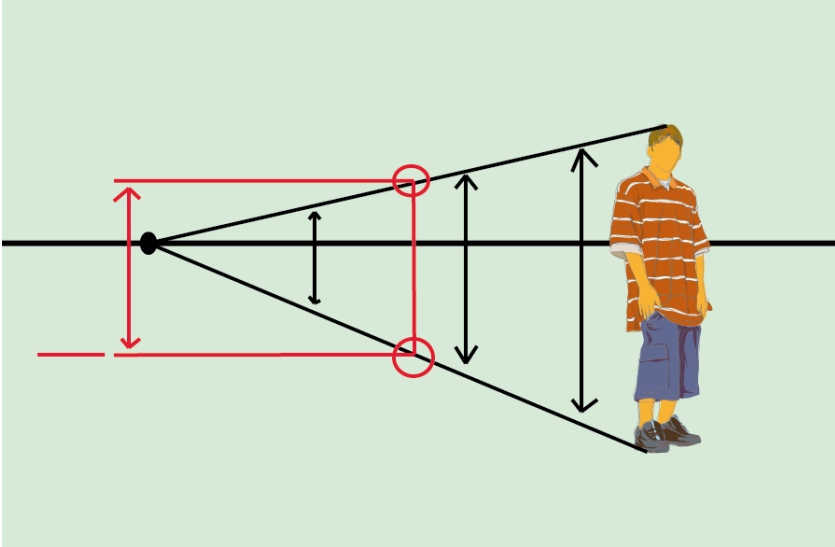
Resim 38.1: Figürlerin Taşınması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Bir nesne veya figürün üst ve alt kısmından odak noktasına çizilen çizginin nasıl küçüldüğünü Resim 38.1'de görmekteyiz. Resimde küçülme durumu yer düzlemine dikey çizgilerle ifade edilmiştir. Şimdi bu boyuttaki bir kişinin rastgele belirleyeceğimiz bir yerde nasıl görüneceğini gösterelim.

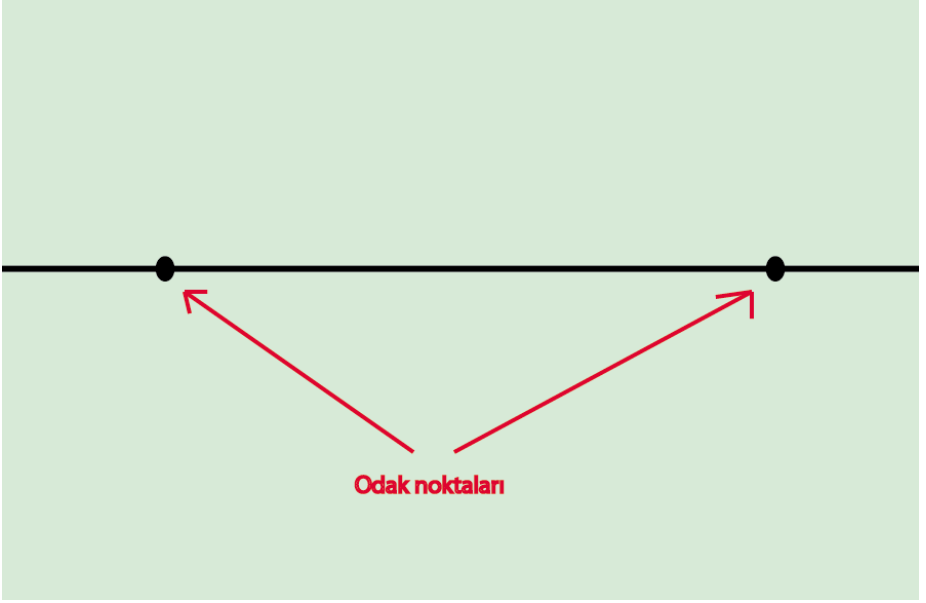

Resim 38.2: Figürlerin Taşınması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

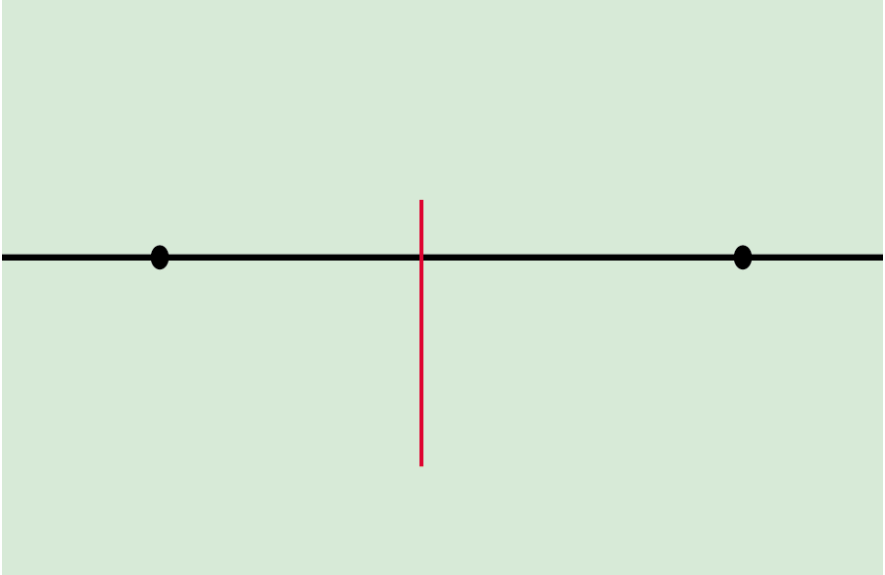
Figürün aynısını kırmızı çizgi ile belirlediğimiz alana taşıyalım.

Resim 38.3: Figürlerin Taşınması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

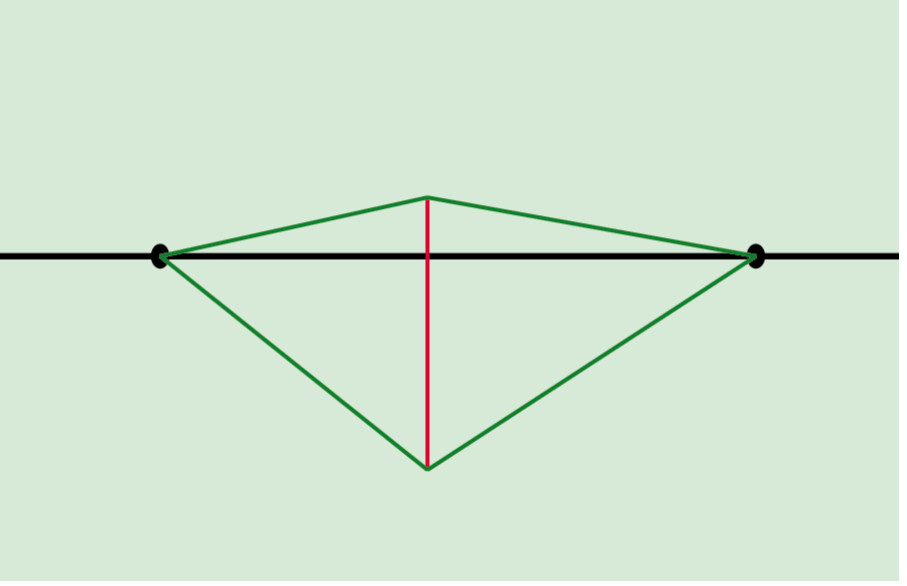

Resim 39.1: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

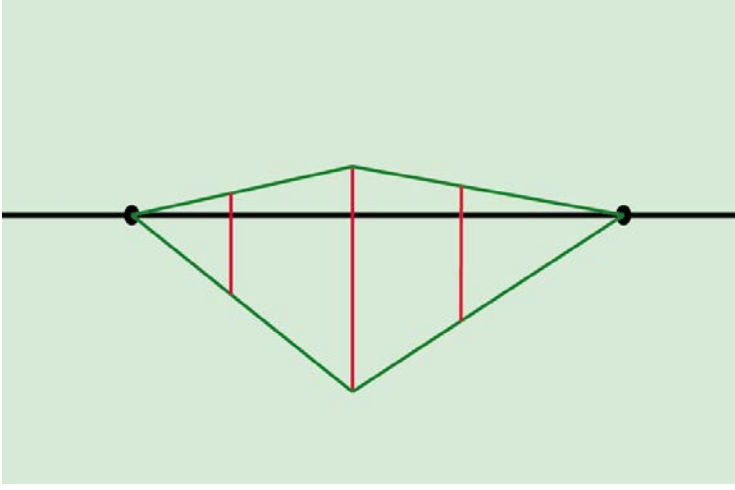
Resim 39.2: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Çift kaçışlı perspektif çizimlerinde nesne ve figürlerin ön yüzü bulunmamakta iki sağ ve sol yönünün birleştiği çizgi en öne çizilmektedir.

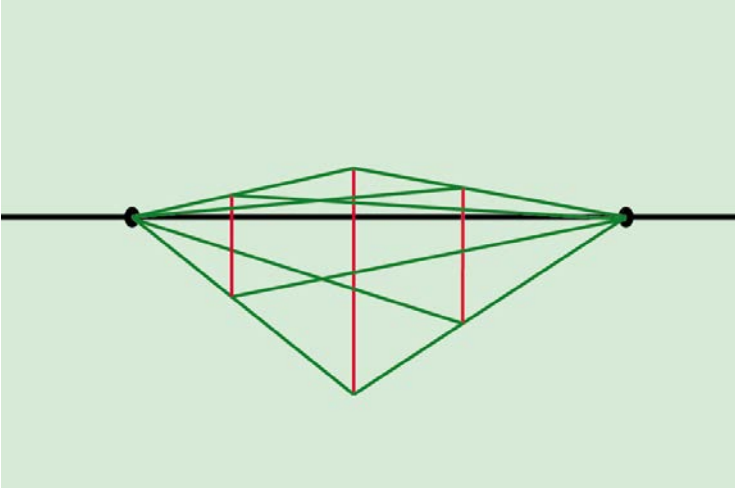
Resim 39.3: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Çizilen çizginin üst ve alt tarafından bütün çizgiler odak noktasına doğru gitmektedir. Resim 39.3'te küpün sağ ve sol yönlerinin nasıl küçüldüğünü görmekteyiz. Şimdi göz kararı küpün arka çizgilerini keserek, çizime sırası ile devam edelim.

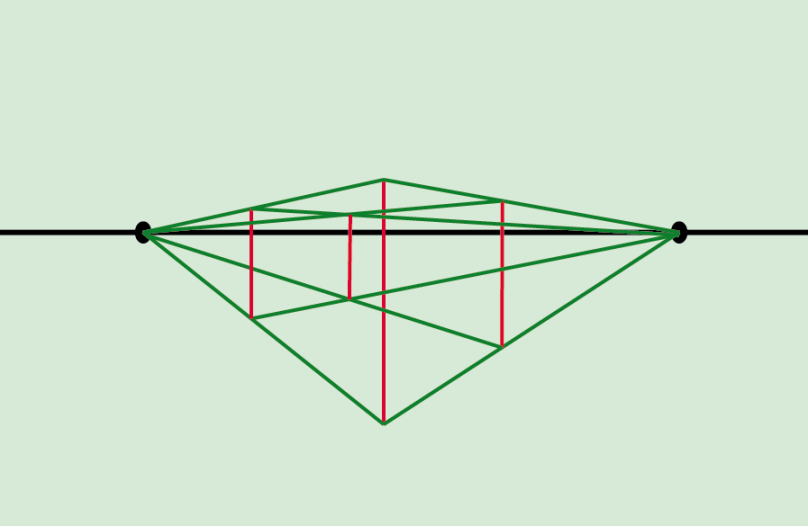
Resim 39.4: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Şeklin arka çizgilerini belirledikten sonra içten küçülmelerini de gösterelim ve arka çizgilerini de bulalım.

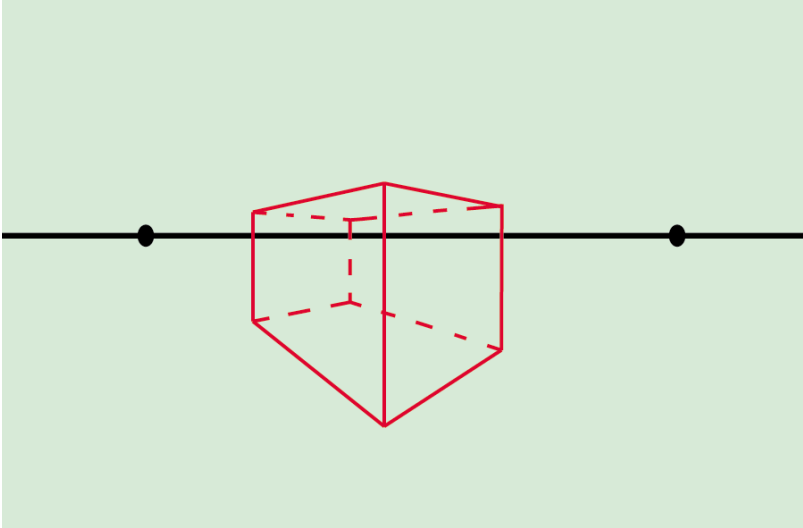
Resim 39.5: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Arka tarafa çizilen çizgilerin köşelerinden de odak noktalarına çizgilerimizi taşıyoruz.

Resim 39.6: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 39.6’da görüldüğü gibi görünmeyen köşe çizgisini de bulmuş olduk.

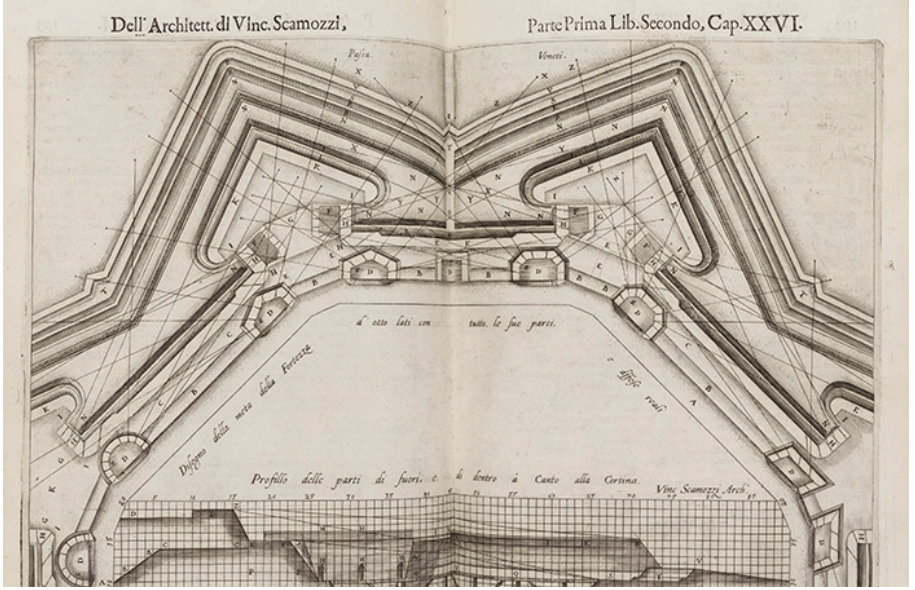

Resim 39.7: Çift Odak Noktası (Yazar tarafından çizilmiştir.)

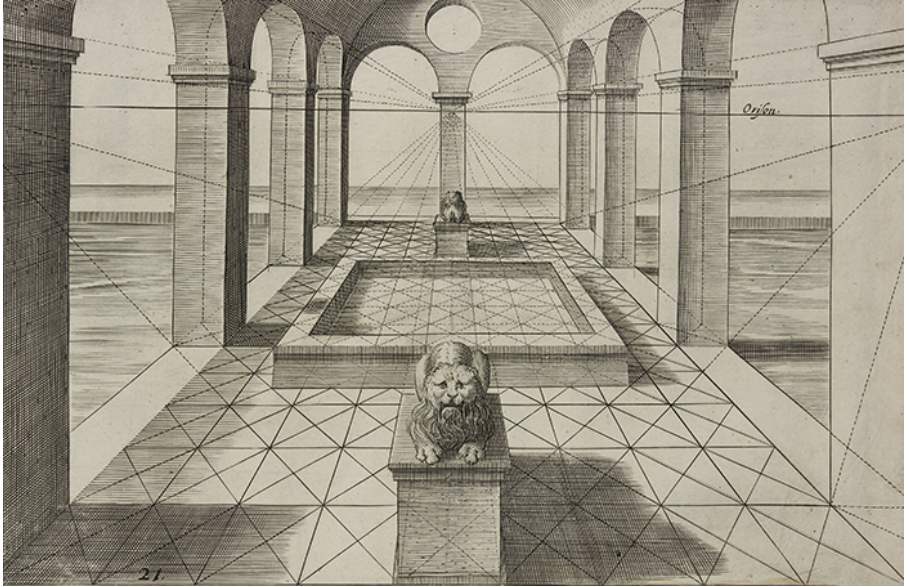
Çok kaçışlı perspektiflerde ise nesne ve cisimlerin küçülen yönleri ikiden fazladır. Örneğın tam köşeden yukarıya doğru bakılan bir gökdelen çiziminde hem sağ ve sol yanından hem de yukarıya doğru bir küçülme söz konusudur.

Resim 40: Korkuluk Fotoğrafi (Perspektif)

Resim 41: Sekiz Taraflı Kale Tasarımı (Scamozzi, Erişim Tarihi: 2019)

Resim 42: Görüş Çizgileri Ve İşaretli Ufuk Noktaları Olan İç Görünüm (Vries, Erişim Tarihi: 2019)

5. Kompozisyon

Birden fazla nesne veya figürün bir araya gelerek oluşturduğu bütünlüğe kompozisyon adı verilmektedir. Kompozisyonun düzgün olabilmesi için bazı şartlara uygun olması gerekmektedir. Bunlardan öncelikli olanı resmin çizileceği alanın düzenidir.

5.1. Düzen

Resim 43'teki tabloda çizilen natürmortu incelediğimizde sağdan, soldan ve alttan eşit boşluklar bırakıldığını görmekteyiz.

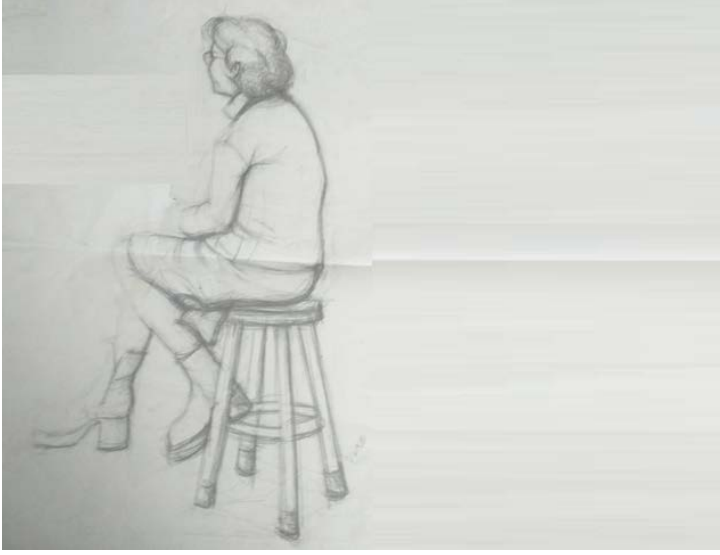
Resim 43: Natürmort Resmi (Bursalı, Erişim Tarihi: 2019)

Natürmort çizimlerinde resmin üst tarafının boş olması gözü rahatsız etmemektedir. Uygun ölçüde boşluk bırakılabilir, natürmort çiziminin üst tarafında boşluk daha çok olabilir.

Resim 44: Desen Çizimi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Desen çizimlerinde üst alt ve yan boşlukları eşit bırakılmalıdır. Desen çizimlerinde bakış yönünde boşluk daha çok bırakılabilir.

Resim 45.1: Hatalı Çizim Örnekleri

Sırt kısmında boşluğun çok bırakılması

Resim 45.2: Hatalı Çizim Örnekleri

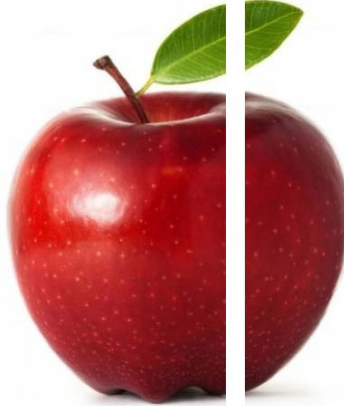
Kağıt veya zemin üzerinde desenin çok küçük veya taşacak kadar büyük çizilmesi

Genelde yapılan yerleştirme hataları:

- Figürün veya objelerin kağıt üzerine çok küçük çizilmesi. Resim kağıdına ya da çizilecek düzlem üzerine çizilecek alan mümkün olduğu kadar tam kullanılarak çizilmelidir. Konu gereği belirli bir anlam içermesi için yapılmış çalışmalar müstesnadır.
- Figürün kağıt üzerinden taşması.
- Desen çiziminde bakış yönü dışındaki boşluğun çok olması veya natürmort çiziminde üst kısmı dışında boşlukların çok olması ve eşit olmamasıdır.

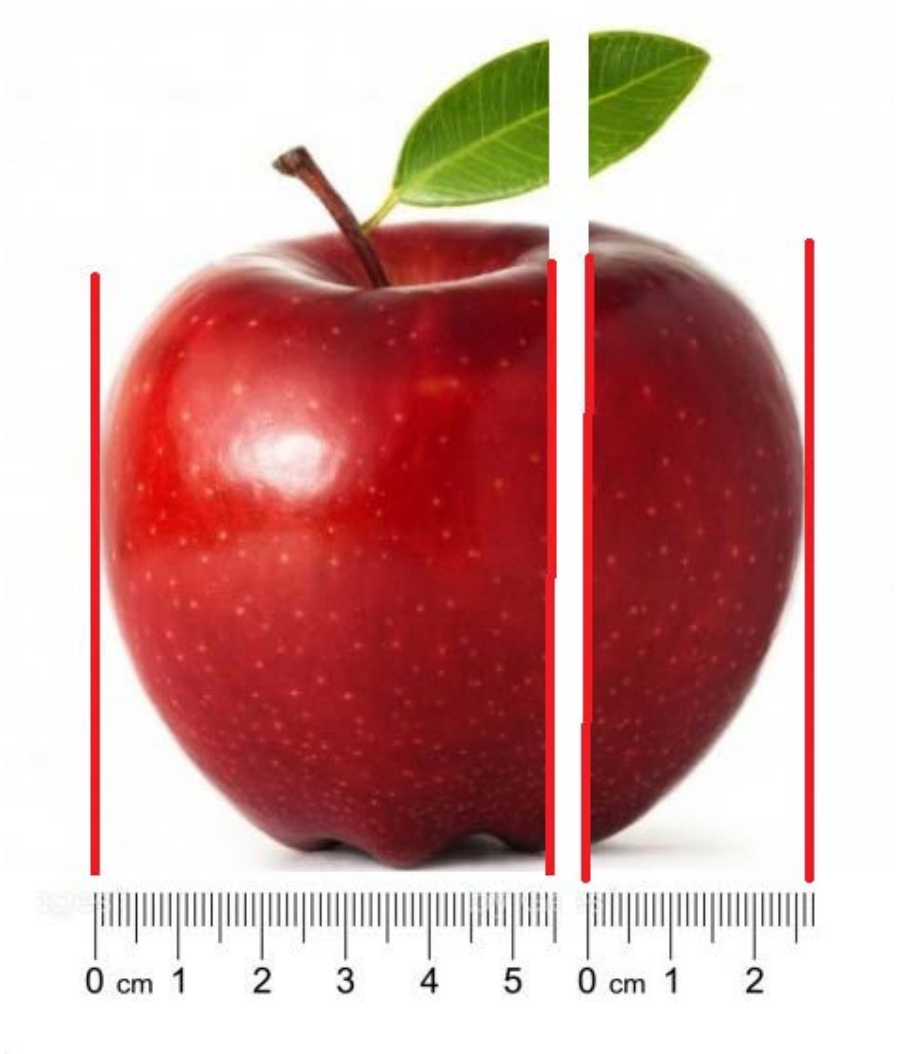
5.2. Oran Orantı, Açılar ve Ölçme

Aynı kompozisyon düzeni içerisinde çizilen nesne ve objelerin birbirlerine karşı eni, boyu ve hacminin hesaplanması ve kıyaslanmasıdır. Matematiksel ifade ile oran; iki çokluğun birbiriyle karşılaştırılması, orantı ise iki ya da daha fazla oranın eşitliğidir.

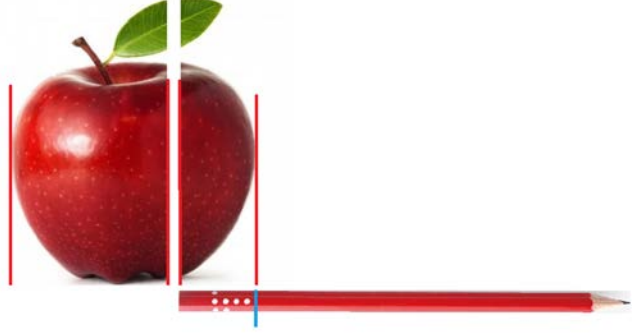
Resim 46.1: Oran-Orantı (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Bir elmanın belirli bir bölümünün kesildiğini düşünelim. Kesilen parçanın bütününe oranı ya da büyük parçanın kesilen parçanın kaç katı olduğunun görsel olarak veya ölçü almak sureti ile hesaplanmasıdır.

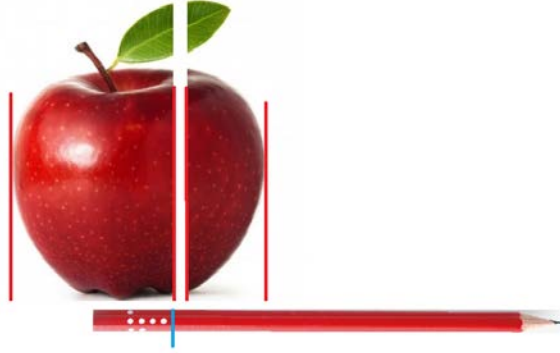
Resim 46.2: Oran-Orantı (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Elmanın kesilen kenarını cetvel kullanarak her parçanın birbirine karşı oranını görebiliriz. Genişlik olarak büyük parçanın yarısından daha küçük bir ölçüye sahiptir.

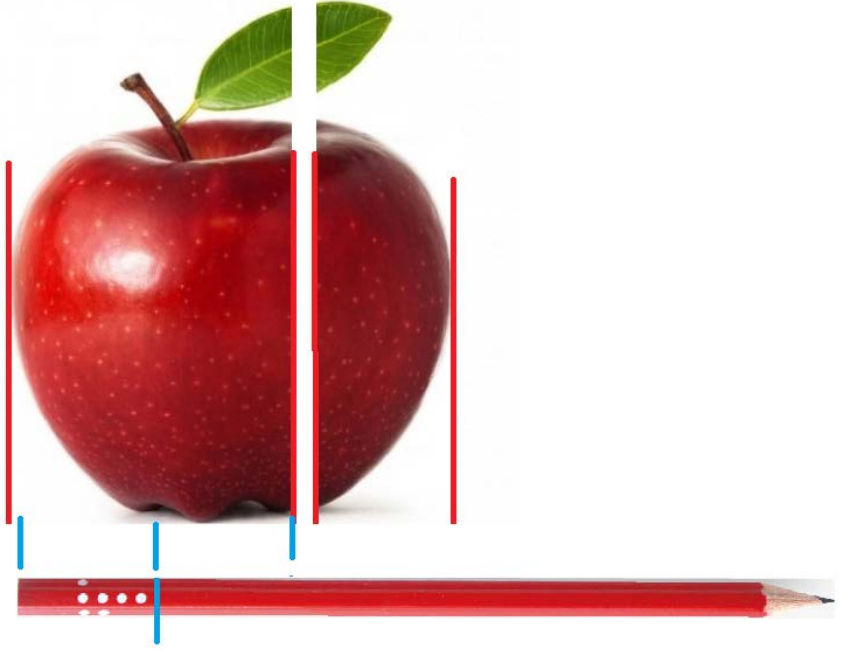
Resim 46.3: Oran-Orantı (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Kalem ve benzeri eşyaları da ölçme aracı olarak kullanabiliriz. Örneğin küçük parçanın genişliğini bir kalem yardımı ile ölçümlendirebiliriz, mavi çizgi ile gösterilen kısma başparmağımızı koyarak ölçüyü alabiliriz.

Resim 46.4: Oran-Orantı (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Küçük parçanın büyük parçaya oranını bu şekilde daha net görebiliriz.

Resim 46.5: Oran-Orantı (Yazar tarafından çizilmiştir.)

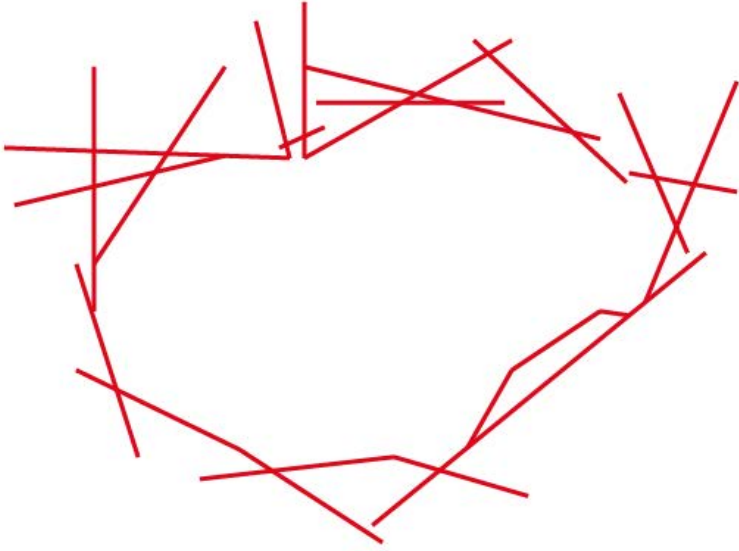
Bu yöntemle ölçtüğümüzde de küçük parçanın genişliğinin büyük parçanın yarısından biraz daha küçük olduğu ortaya çıkmaktadır. Resimdeki elmanın büyük ve küçük parçasının yükseklikleri birbiriyle aynıdır.

Resim 47.1: Çizimde Açıların Belirlenmesi (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Çizmek istediğimiz canlı veya cansız model üzerinde kalem kullanarak gidiş çizgilerin gidiş açılarını bulabiliriz. Kalemimizi gidiş yönüne koyarak açısını belirleyip hiç kalemi oynatmadan ve yönünü değiştirmeden çizim yapacağımız kağıt üzerine koyabiliriz.

Farklı açılar şu şekilde ortaya çıkacaktır.

Resim 47.2: Oran-Orantı (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Resim 48.1: Simetrik Nesnelere Simetriden Faydalanma (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Simetrik olan objelerde tam orta kısımda zemine 90 derece açıda kılavuz çizgi kullanılmalıdır. Bu sayede nesnenin kenar boşlukları eşitlenebilir.

Resim 48.2: Simetrik Nesnelere Simetriden Faydalanma (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Eşitlemek için yapılan çizgiler objenin en dar ve en geniş kısımları göz önünde tutularak yapılmalıdır.

Resim 49.1: Birden Fazla Nesnenin Birbiriyle Kıyaslanması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Ölçü olarak en küçük objenin uzunluğu veya genişliği alınıp diğer objelerle büyüklükleri kıyaslanır.

Resim 49.2: Birden Fazla Nesnenin Birbiriyle Kıyaslanması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Objenin alt ve üst başlangıçlarının kıyaslanması

Resim 49.3: Birden Fazla Nesnenin Birbiriyle Kıyaslanması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Nesnelerin birbirine açılarının bulunması

Resim 49.4: Birden Fazla Nesnenin Birbiriyle Kıyaslanması (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Boşlukların oluşturduğu geometrik şekillerden yola çıkarak ölçeklendirme yapılabilir. Bu nesnelerin arasındaki mesafeyi ve yapılan hataları görmemize yardımcı olacaktır.

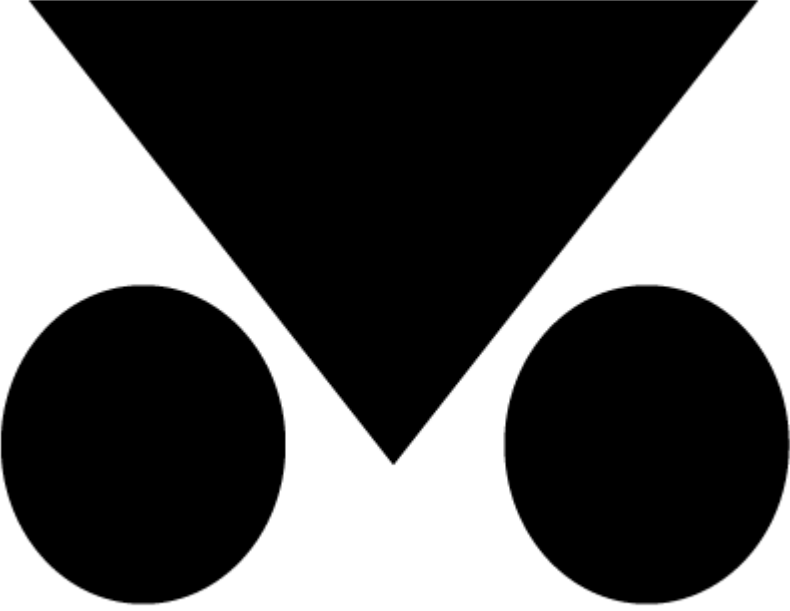
6. Soyutlama

Nesne ve figürlerin mümkün olan en basit şekilde anlatım biçimidir. Soyutlamada nesnenin ve figürün mümkün olan en sade çizilmiş hali oluşturulmaya çalışılır.

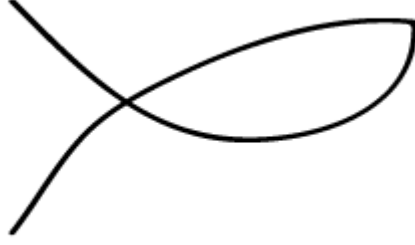
Resim 50: Baykuş (Sennet, Erişim Tarihi: 2019)

Bir baykuşun en belirgin özellikleri iri gözleri ile beraber başında kulağı andıran tüyleri ile gagasının birleşimidir.

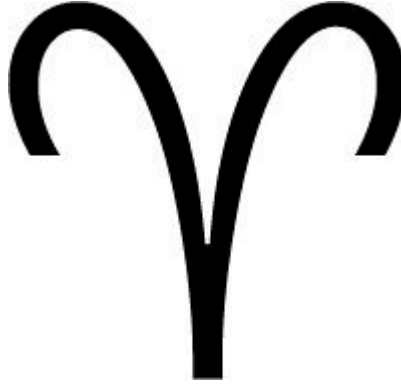
Resim 51: Soyutlanmış Baykuş (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Birkaç geometrik şekille baykuş mümkün olan en soyut hali ile anlatılmaya çalışılmıştır. Baykuşun en belirgin özellikleri kullanılmıştır. Sadece çizgi kullanılarak da anlatılabilir. Bu tarz soyutlamalar grafik tasarımlarında daha çok kullanılmaktadır.

Resim 52: Soyutlanmış Balık (Yazar tarafından çizilmiştir.)

Bir balığın en belirgin özelliği arka yüzgeçleridir. Resim 52’de arka yüzgeç ve gövde şekli kullanılmıştır.

Resim 53: Soyutlanmış Koç

Koçun kıvrımlı boynuzları, Koçu ifade edecek en belirgin özelliklerden biridir.

Soyutlanan imgeler çoğu zaman farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Örneğin genellikle el, şemsiye ve çatı gibi soyutlamalar koruma anlamında kullanılmaktadır. Çizilen her çizgi, yapılan her sembol ve kullanılan her renk bir anlam içermektedir.

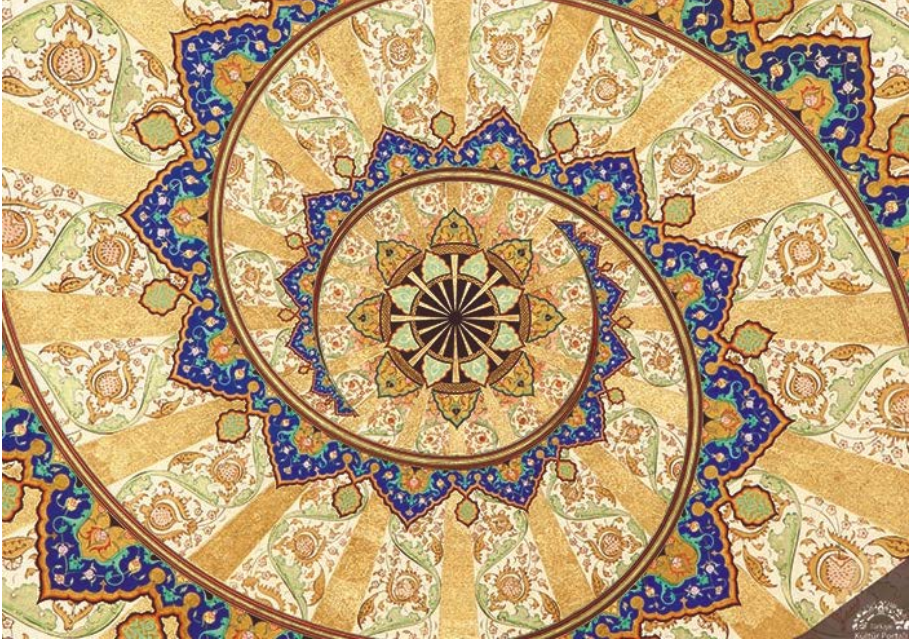
Resim 54: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Koruyucu Aile Amblemi (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2019)

Resim 54'te dikkat edileceği gibi koruma anlamında çatı sembolü kullanılmış ve kalp şeklinde çizilen baca mutlu bir aileyi temsil etmektedir. Farklı renklerle çizilmiş aileyi oluşturan insan resimleri farklılıkların bir araya gelişini temsil etmektedir.

7. Geleneksel Sanatlardan Bazıları

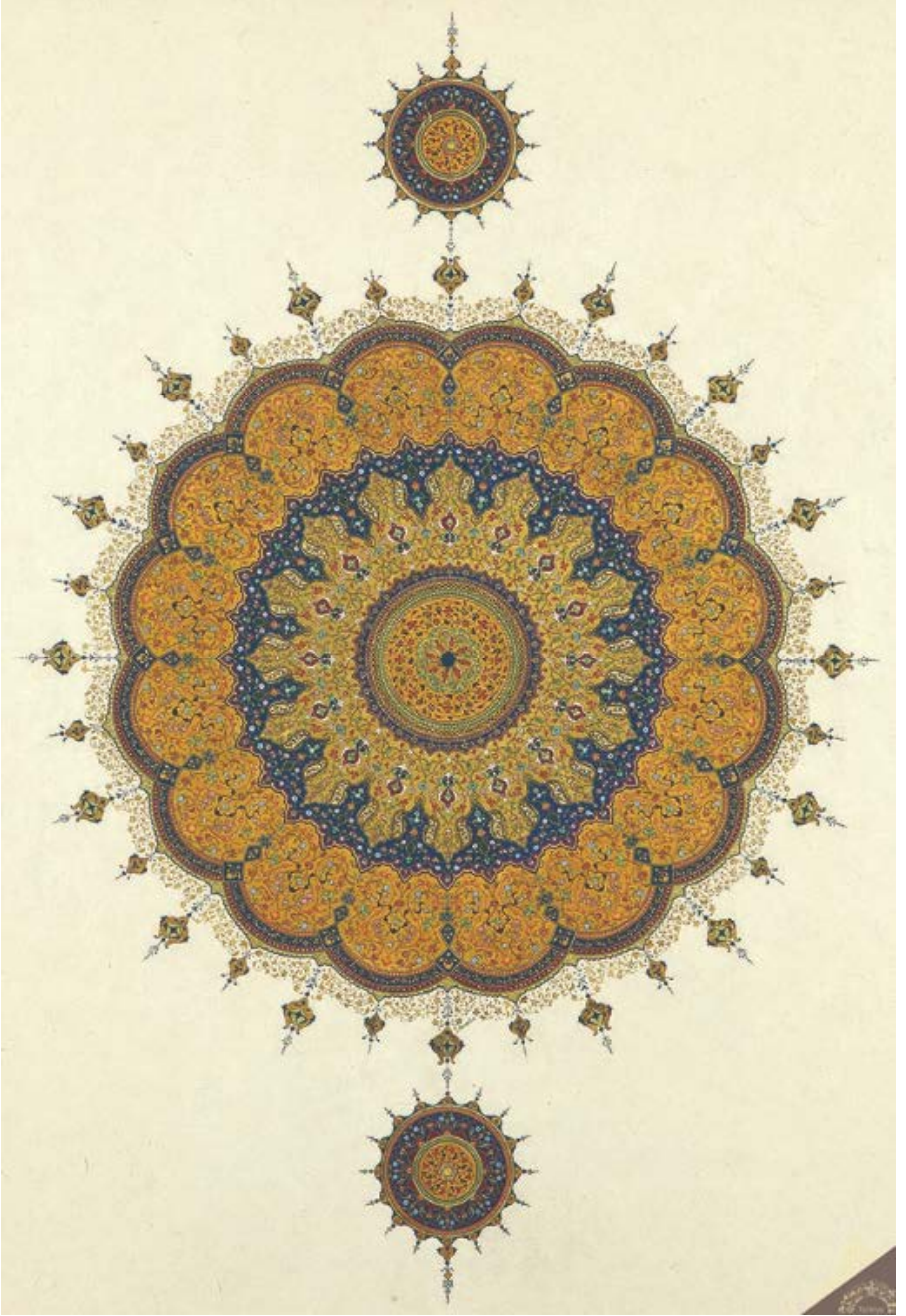
7.1. Tezhip

Tezhip altınla veya diğer boyalar ile yapılan süsleme ve yaldızlama sanatıdır. Süsleme aracı olarak, değerli kitaplarda, Hat Sanatında, Ferman ve Berat gibi resmi belgelerde kullanılmıştır. Hareket, uyum ve denge ön plandadır. Genellikle çiçek resimleri ve vazolar kullanılarak yapılmış muazzam örüntülerdir.

Resim 55: Tezhip Çalışması (Efşan, Erişim Tarihi: 2019)

Tezhip en fazla el yazması Kuran-ı Kerim'lerin ilk ve son sayfalarının başları ve surelerin başlarında kullanılmıştır (Gülgen, 2017).

Resim 56: Tezhip Çalışması (Er, Erişim Tarihi: 2019)

Tezhip Yapımı:

Önce boyalar hazırlanır, eskiden toprak boyalar, altın ve gümüş kullanılmaktaydı. Günümüzde ise hazır boyalar tercih edilmektedir. Tezhipte kullanılacak olan varak altın, çukur bir kapta Arap zankı ve süzme bal ile ezilip, su ile karıştırılarak boya haline getirilip kullanılır. İnce kağıt üzerine çizilen çizgiler bir milim aralıklarla iğneyle delinir. Oluşturulan şablon, tezhibin yapılacağı esas kağıt üzerine gerilir. İçinde kömür tozu bulunan torba çalışmaya geçirilir. Kömür tozları şablonlardaki deliklerden geçerek motifi oluşturur. Sonra bu motifler alt katmandan üst katmana doğru boyanır. Tığlar (Tahrir) çekildikten sonra, mührü denilen sert bir cisimle, boyaların üzeri parlatılır. Yazıları çevreleyen çizgilere cetvel, zincirli bezemeye zencirek, dışa doğru uzanan ince püsküllü çizgilere tığ adı verilmektedir (Can ve Gün, 2018). Tezhip yapana müzehhip/müzehhibe, tezhip yapılan kitaba ise müzehheb denilmektedir. Günümüzde şukûfe ve halkâr denilen tezhipler bağımsız tablo olarak sergilenmektedir.

7.2. Ebru

Kıvamı arttırılmış su üzerine toprak boya ile yapılan resimlerdir. Tezhiple benzer alanlarda kullanılmış kağıt süsleme sanatıdır. Bazı batılı sanatçılar, bu sanatın kökeninin Suminagashy denilen Japon sanatına dayandığını düşünmektedirler. Halbuki sumi sanatçılarının yaptığı bu çalışmalarla ebru arasında motif, teknik ve malzeme bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Ebru ismi 15. yüzyılda Çağatayca'da "Ebre" hareli dalgalı anlamında kullanılmış, Farsça'nın Türk toplumunda edebiyat ve sanat dili olarak kullanılması dolayısıyla

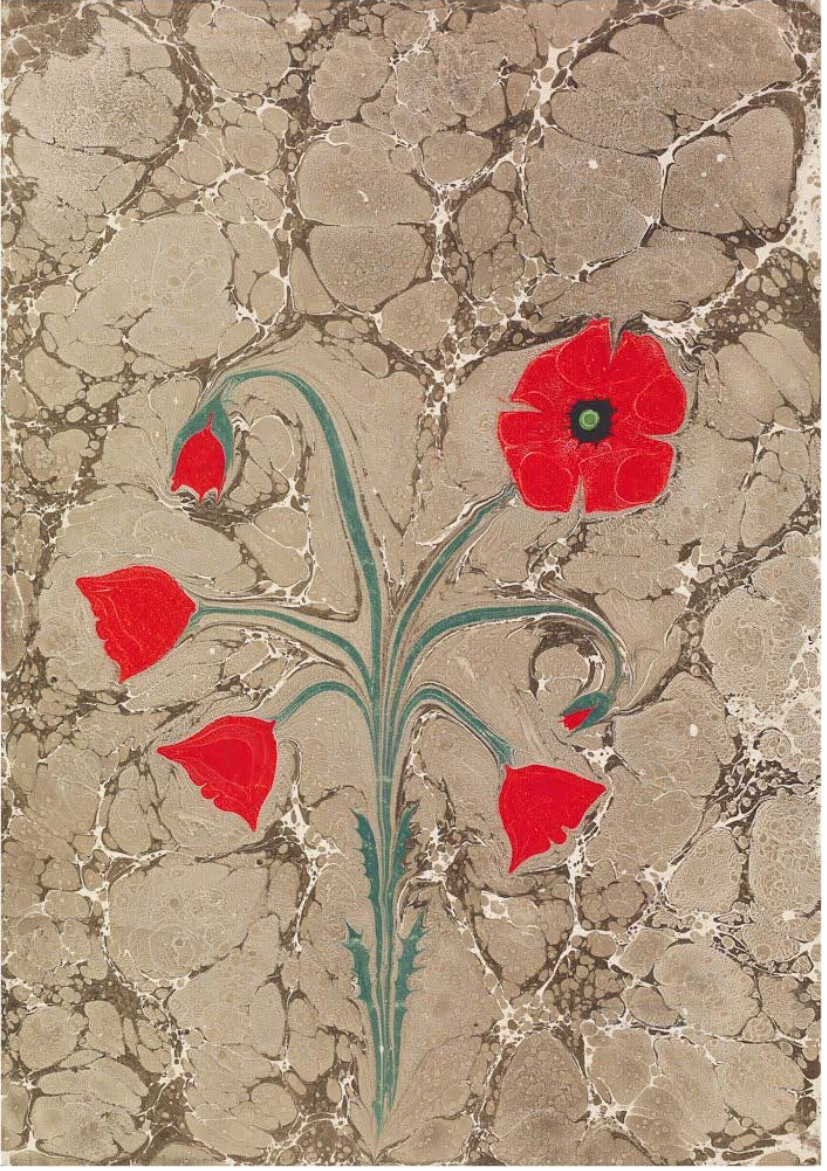
Ebru kelimesi Farsça’da bulut anlamına gelen “Ebrî” şekline dönüşmüş ve bu şekilde kullanılmıştır (Can ve Gün, 2018).

Resim 57: Suminagashy Çalışması (Bauman, 2016)

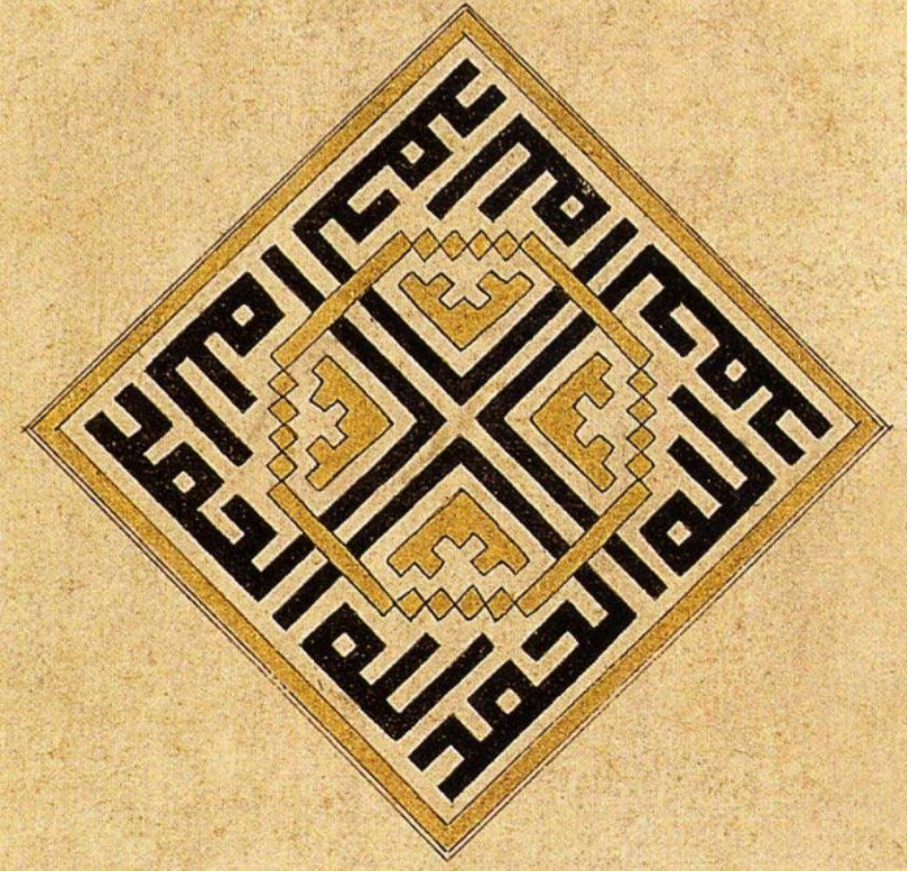
Resim 58: Ebru Çalışması (Anonim, Erişim Tarihi: 2019)

Resim 59: Ebru Çalışması (Okyay, 1963 Erişim Tarihi: 2019)

7.3. Hüsn-i Hat

Arap harfleri ile oluşturulan güzel yazı yazma sanatıdır. Hat sanatı başta el yazması kitaplar, mimari eser ve levhalarda kullanılmıştır. Ebru ahşap ve dokuma gibi birçok teknikle beraber kullanılmıştır. Mimari eserlerde hat sanatı oldukça geniş uygulama sahası bulmuştur. Mimari eserlerin iç ve dış kısımlarında kullanılmıştır. Hat sanatçılara hattat adı verilmektedir (Gülgen, 2017).

Resim 60: Kufi Hat Çalışması (Anonim, 2019)

Resim 61: Hat Çalışması (Pekşan, Erişim Tarihi: 2019)

7.4. Seramik (Keramik)

Killi toprağa şekil vererek yüksek ısıda fırında pişirilmiş, seramik boyaları ile desenlendirilmiştir. Çinicilik ise seramik yüzey üzerine geleneksel sıraltı veya sırüstü tekniklerle motiflerin işlendiği seramik uygulamalarıdır.

Resim 62: Seramik Çalışması (Anonim, 2019)

7.5. Minyatür

İnce işçilikli, küçük boyutlarla işlenmiş desenlerle yapılmış geleneksel resimlerdir. Minyatür sanatı, el yazması kitaplarda metni açıklaması için yapılmıştır. Küçük resimlere Batı’da minyatür denilmesinden ötürü bu sanata da minyatür denilmiştir. Osmanlıda bu tür resimlere nakış ve tasvir, yapan kişiye ise nakkaş denilmiştir. Bir resmin ana unsurları olan perspektif, ışık-gölge ve renk değerleri dikkate alınmayarak, figür ve nesnelere dekoratif bir unsur olarak anlatılmıştır. Minyatürde esas amaç tarih, tıp, edebiyat ve din gibi temel konuların akılda daha kalıcı halde kalmasını sağlamaktır (Can ve Gün, 2018).

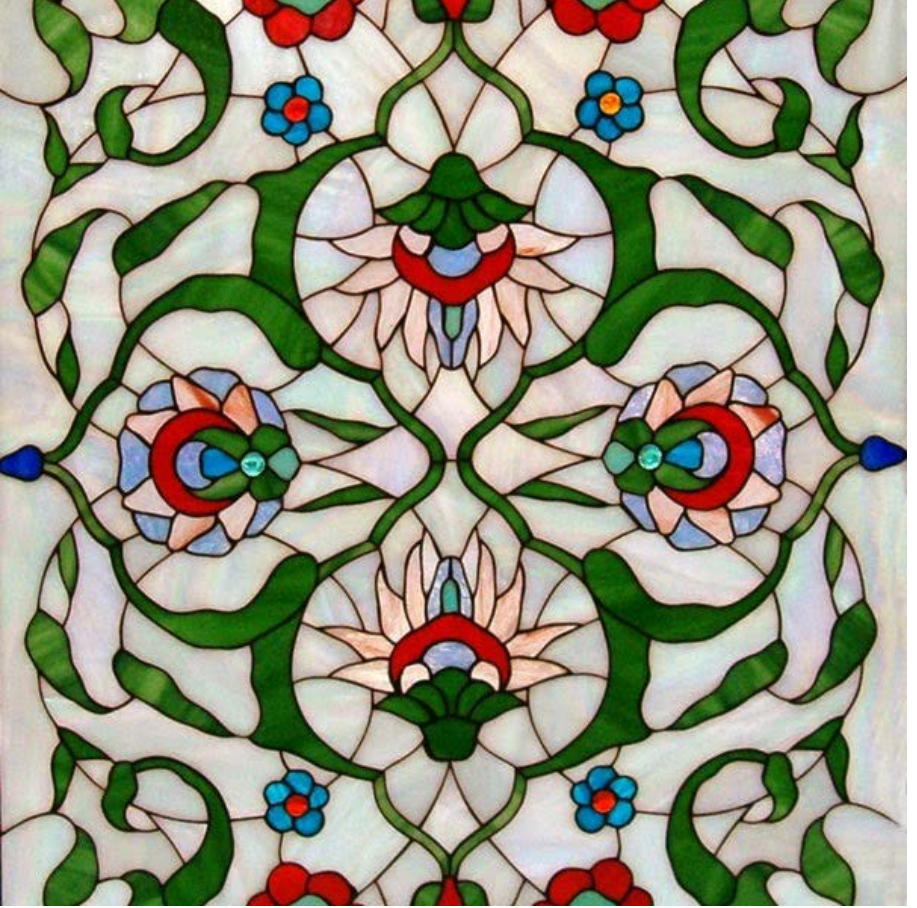
Resim 63: Minyatür Çalışması (Matrakçı Nasuh, Erişim Tarihi: 2019)

Resim 64: Minyatür Çalışması (Levni, Erişim Tarihi: 2019)

7.6. Vitray

Renkli cam parçalarını çeşitli tekniklerle bir araya getirerek oluşturulan sanatsal düzenlemelerdir. Özellikle kilise gibi dini mekânlara mistik bir hava vermesi amacıyla yapılmıştır. Cam parçalarını birleştiren bağlama elemanlarına göre vitraylar çeşitlenmektedir. Vitray yapımında alçı, kurşun, folyo, gibi çeşitli birleştirme elemanları kullanılmaktadır. Özel boyalarla renklendirilmektedir.

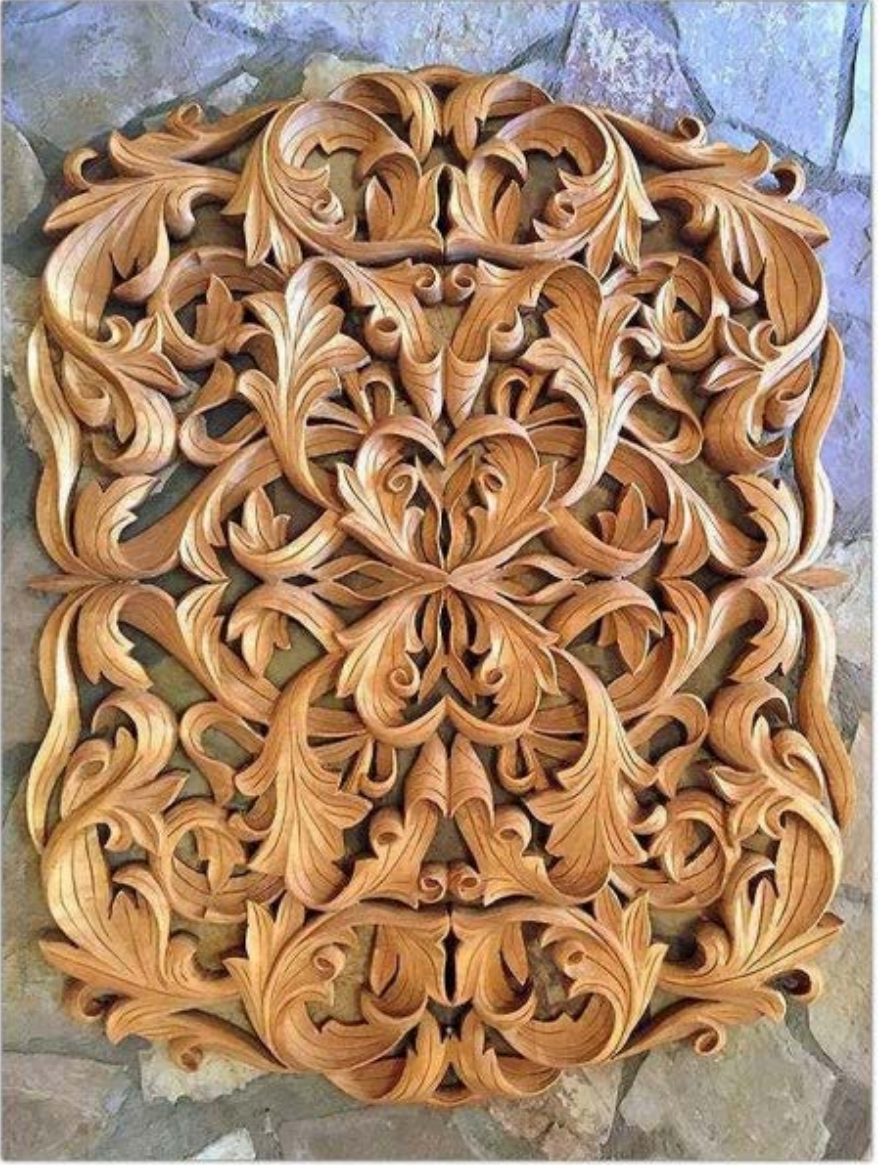
Resim 65: Vitray Çalışması (Anonim, 2019)

7.7. Ahşap Oyma Sanatı

Çeşitli araç ve gereçler kullanarak şekillendirilebilir ağaç türlerine şekil vererek yapılan iki veya üç boyutlu çalışmalardır. Genellikle yapıların iç ve dış tasarımlarında ve mobilyalarda kullanılmaktadır. Heykel ve rölyef sanatında da ahşap oymacılığı ile eserler yapılmaktadır.

Resim 66: Ahşap Oyma Çalışması (Anonim, 2019)

Resim 67: Ahşap Oyma Çalışması (Anonim, 2019)

8. Heykel Sanatı

Ahşap, taş, maden, alçı, kil gibi maddelere yontma, oyma ve yoğurma ile şekil verilerek veya tunç, demir, altın, gümüş, kalay, bakır gibi metalleri hazırlanan kalıplara dökerek yapılan üç boyutlu estetik çalışmalardır. Heykel çalışmalarında iskelet yapısı çok önemlidir.

Resim 68: Heykel Çalışması (Donatello, Erişim Tarihi: 2019)

Heykel yapımında kullanılan yöntemler:

- Oyma
- Birleştirme
- Biçimlendirme
- Birleştirme
- Döküm
- Bitirme

Geniş kütlelerin, çeşitli oyma araçları, alet ve makinalarla işlenmesine oyma adı verilir. Oyma işlemi genelde kolay işlenebilen kütleler üzerinde yapılır. Biçimlendirme ise yoğrulabilir maddelerin şekillendirilmesi ile yapılmaktadır. Metal, ip, kumaş benzeri malzemeler lehim, kaynak, kimyasal maddeler kullanılarak yapılan heykel çalışmalarıdır. Döküm ise oyulamayan ve şekillendirilemeyen metallerin ya da alçı beton gibi malzemelerin eritilerek veya sıvılaştırılarak hazırlanan eserin kalıba dökülmesi ile yapılmaktadır. Heykelde bitirme işlemi yaldız, boyama, cilalama, kaplama gibi çeşitli tekniklerle yapılmaktadır.

Rölyef: yüzey üzerinde oyma, şekillendirme, birleştirme, yapıştırma ve kalıp teknikleri kullanılarak çökertme ve yükseltmelerle boyut kazandırılan kabartma resimlerdir. Bakır, ahşap, alüminyum, alçı, ağaç, strafor, taş, alçı benzeri bir çok yüzey üzerine uygulanabilmektedir.

Resim 69: Heykel Çalışması (Rodin, Erişim Tarihi: 2019)

9. Soyut Kavramı

Soyut kavramı terim olarak, beş duyu organıyla hissedilemeyen, biçimi ve hacmi olmayan şeyler olarak tanımlanır. Renk ve şekillerle ifade bulan soyut anlatım biçimine soyut sanat adı verilmektedir. Soyut sanat resmin yanı sıra heykel, mimari, moda tasarımı, grafik, dekorasyon gibi birçok sanat akımını etkisi altına almıştır.

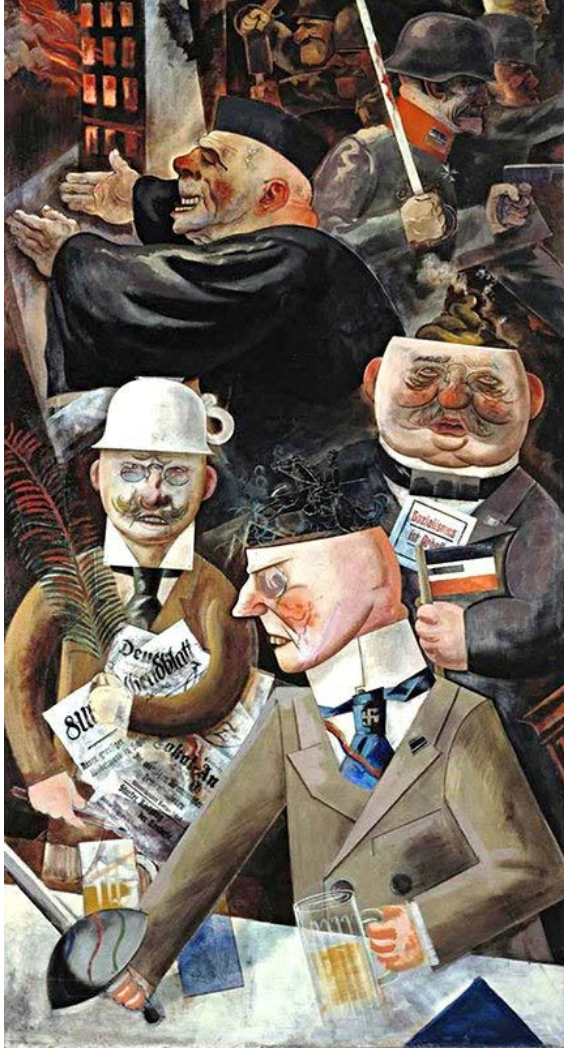
Resim 70: Soyut Resim Çalışması (Devrim, 1948 Erişim Tarihi: 2019)

Kübistler, doğa biçimlerinin olduğu gibi yansıtılması gerektiğini savunmuş, nesne ve figürleri geometrik biçimlerle yansıtmıştır. Sınır çizgileri ve hacimleri iç içe geçirerek, yapısal çizgileri azaltmışlardır. Karmaşık şekiller kullanarak esas konu veya manzarayı parçalara ayırmış ve duygu durumlarına göre tekrar birleştirmişlerdir.

Resim 71: Kübist Resim Çalışması (Pablo Picasso, 1955 Erişim Tarihi: 2019)

Entelektüel katılığa tepki olarak doğan ve mantık dışılığı benimsemiş olan dadaistlere göre, aklın ve estetiğin hiçbir değeri yoktur. Biçim, form gibi kaygılar taşımazlar. Çalışmalarında eleştirel unsurlar kullanırlar.

Resim 72: Dadaist Resim Çalışması (Groz, Erişim Tarihi: 2019)

Sürrealistler gerçek olmayan duygu ve düşüncelerden yola çıkarak kendi hayal gücüne dayalı ve kolay anlaşılacak kapalı anlamlar içeren çalışmalar yapmışlardır. Bu tür resimlerde izleyiciler bir hayali, rüyayı görmekte ve yaşamaktadır.

Resim 73: Sürrealist Resim Çalışması (Joan Miro,1924, Erişim Tarihi: 2019)

KAYNAKLAR

- Akiyoshi, K. (2003). Rotating Snakes. <http://www.ritsumei.ac.jp/~akitaoka/index-e.html> Erişim Tarihi: 24/08/2019
- Atalayer, F. (1994). Temel Sanat Öğeleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Başbuğ, M. (2004). Sipahiler Çarşısı. 110x125 cm. tüyb. <http://www.turkiyegunlugu.net/haber/32658-prof-dr-mehmet-basbug-resim-kolleksiyonu> Erişim Tarihi 20/10/2019
- Bauman, K. (2016). Suminagashi Printing. <https://www.core77.com/posts/54351/Process-and-Pattern-Inspo-Suminagashi-Printing> Erişim Tarihi: 05/10/2019
- Bayar, N. S. Mor Dikenler. <http://www.lebriz.com/pages/exhibition.aspx?lang=TR&exhID=4090&bhcp=1> Erişim Tarihi 15/11/2019
- Bursalı, ř. Natürmort. <http://www.leblebitozu.com/20-unlu-turk-ressamin-naturmort-tablolari/> Erişim Tarihi: 15/11/2019
- Can, Y. Gün, R. (2018). Ana Hatlarıyla Türk İşlam Sanatları Ve Estetiği. İstanbul: Kayıhan Yayınevi
- Davidson, M. Kuru Boya Çalışmaları. <https://www.aklimcikti.com/morgan-davidson-inanilmaz-kuru-kalem-calismalari/> Erişim Tarihi: 15/10/2019
- Devrim, N. Gardens of Plants. (1948). <https://www.sanatduvari.com/cagdas-turk-resminde-soyut-resim/> Erişim Tarihi: 18/10/2019
- Donatello, Atlı Heykel. <https://www.nkfu.com/italyan-heykel-sanati/> Erişim Tarihi: 12/10/2019
- Dürer, A. Guaş Boya. <http://bayaiyi.com/albrecht-durer/> Erişim Tarihi: 18/11/2019

- Efşan, N. Tezhip Çalışması. <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/tezhipsanati> Erişim Tarihi: 15/11/2019
- Er, S. <https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/2379> Erişim Tarihi: 15/11/2019
- Favorsky, V. (1918). <https://philipstanfield.com/tag/vladimir-favorsky/> Erişim Tarihi: 15/10/2019
- Grozs, G. Toplumun Temel Direkleri. <https://www.tarihlisanat.com/dadaizm/> Erişim Tarihi: 15/11/2019
- Gülgen, H. (2017). Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları Tarihi. 6. Baskı, Bursa: Emin Yayınları
- Hamilton, R. (1964). Kolaj. <http://www.sanatsal.gen.tr/pop-sanati-pop-art-nedir-ne-demektir/> Erişim Tarihi: 15/11/2019
- Hatip Mehmet, E. Hatip Ebrusu. <https://www.ebri.com.tr/hatip-ebri> Erişim Tarihi: 20/11/2019
- Hoca Ali Rıza. 20,5x15 cm Kağıt Üzerine Suluboya. <https://in.pinterest.com/pin/546131892307374575/> Erişim Tarihi: 19/10/2019
- Kınay, B. Suluboya. http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=1777 Erişim Tarihi: 20/11/2019
- Miro, J. (1924). Dünyanın Doğuşu. <http://www.sanatsal.gen.tr/surrealizm> Erişim Tarihi: 05/10/2019
- Mustafa Rakîm Efendi. Celî Sülûs Levhası, TSMK, Güzel Yazılar. <https://islamansiklopedisi.org.tr/rakim-efendi-mustafa> Erişim Tarihi: 15/10/2019
- Picasso, P. Femme Assise. (1955). <https://www.masterworksfineart.com/artists/pablo-picasso> Erişim Tarihi: 15/11/2019

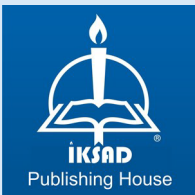
- Renoir, P. A. (1879). Pastel Tekniği. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bemberg_Fondation_Toulouse_-_Portrait_de_Jeanne_fille-Pierre-Auguste_Renoir_pastel_1879_56x43_Inv.2156.jpg Erişim Tarihi: 15/11/2019
- Rodin, A. Düşünen Adam. <https://taskinbilgicist.blogspot.com/2018/03/dusunen-adam-heykeli-rodinin-dusunen-adam-heykeli.html> Erişim Tarihi: 25/11/2019
- Scamozzi, V. İdeal Bir Şehir İçin Sekiz Taraflı Bir Kale Tasarımı. Kredi: RIBA Mimarlık Galerisi. <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/knowledge-landing-page/an-introduction-to-perspective> Erişim Tarihi: 17/11/2019
- Sennet, H. Fotoğraf. <https://www.pexels.com/da-dk/foto/1456636/> Erişim Tarihi: 17/11/2019
- Seurat, G. (1885). New York Modern Sanatlar Müzesi Fotoğraflayan: Stephen Sandoval <https://www.britannica.com/biography/Georges-Seurat>, Erişim Tarihi: 26/08/2019
- Tatlin, V. (1920). Üçüncü Uluslararası Anıt, Ulusal İsveç Sanat Müzesi. <https://www.britannica.com/biography/Vladimir-Yev-grafovich-Tatlin> Erişim Tarihi: 29/08/2019
- Tiryaki, A. Hüsni Hat (Celi Sülüs) Esra Olcay, Tezhip <https://www.ketebe.org/eser/5030?ref=artworks> Erişim Tarihi: 14/11/2019
- Valium, D. H. Nokta Resim. <https://guyhepner.com/product/valium-by-damien-hirst/> Erişim Tarihi: 25/08/2019

Vredeman de Vries, H. Perspektif. Bölüm 1: Levha 21. RIBA Koleksiyonları <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/knowledge-landing-page/an-introduction-to-perspective>
<https://ailevecalisma.gov.tr/koruyucuaille> Erişim Tarihi: 25/11/2019
http://www.ebrusitesi.com/ebru_malzemeleri.htm Erişim Tarihi: 15/11/2019
<https://www.megapixel.com/vector-modern-seamless-geometry-pattern-line-art-black-and-white-abstract-illustration-65506918> Erişim Tarihi: 23/08/2019
<https://www.permolitboya.com.tr/akrilik-boya-nasil-kullani-lir-akrilik-boya-uygulama-teknikleri> Erişim Tarihi: 20/11/2019

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Malatya’da doğdu. 1995 yılında Malatya Atatürk Sağlık Meslek Lisesi’nden Sağlık Memuru ünvanı ile mezun oldu. 2001 yılında Niğde Üniversitesi Resim-iş Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Malatya Gündüzbey Ortaokulunda Görsel Sanatlar dersi öğretmeni olarak görev yapmaya başladı. 1 yıldır Ali Kuşçu Özel Eğitim Okulu 2. Kademedede Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Birden fazla uluslararası kongre ve hakemli sergiye katılmıştır. Ayrıca grafik alanında kendini geliştirmeye çalışmaktadır. Çok sayıda yayımlanmış kitabın kapak tasarımını ve editörlüğünü yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İletişim: kayabeyturk@gmail.com

978-625-7029-07-0